Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана

№ 273 (13589)
1971 оной ноябриин 18, четверг

Сэн 2 мүнгэн

...АЛ ТАРГАН — ...ЯХАН ЕХЭ

...ндаа зузаан болотороо мяхажаһан үхэр малые намартаа, ...өө һайса шахажа ерээд, моро монсогорхон болгожо ерээд ...үсэлхэдэ, ехэшье, шанартайшье мяхан абтадаг гэжэ буряад ...урданһаа хойшо хэлсэдэг гээшэ.

...Мүнөөшье республикымнай түрүү ажахынууд үхэр малаа ...а зүбөөр бэлшээжэ, хээрын шэмэтэй ногоондо шэгнүү...ь һайса нэмээлгээд, намартаа, үбэлдөөшье тэдэндээ үбһэ ...горитойгоор эдюулжэ, богони болзор соо шахан тарга...даг байна. Тиигэжэ мяхалиг томо, эрхим тарган үхэрнүү...гүрэндөө худалдаһан, тушааһанай ашаар түсэб, уялгаая ...э жэлдэ амжалтатайгаар дүүргэнэ.

...нэ талаар Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэм... колхозой малшад намар-үбэлэй үедэ үхэрнүүдээ һайнаар ..., тус бүринь шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 1000 ...һаа бага бэшээр нэмээхэ, шахамал бүхэнии 3,2 центнер...ошо бэшэ шэгнүүртэй болгожо, гүрэндөө худалдаха гэһэн ...айгаар республикынгаа бухы малшадта хандаа ха юм. ...йн һайхан эдэбхи үүсхэл, уряа дуудалгань Буряад оро...нютаг бүхэндэ зэдэлжэ, малшадай дунда социалис мүрысөө ...хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлжэ байна. Үбэлэй хүйтэндэшье үхэр ...шадамараар шахан тарганлуулжа, эрхим шанартай мяха ...р абажа шадаал һаа, түрэл Коммунис партиингаа XXIV ...шиидхэбэрине, юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй ...е амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхабди ...мүнөө малшан бүхэн һайн ойлгоно.

...Захааминайхидай үүсхэл дэмжэн, үбэлжэлгын эхилһэн ту...н үдэрһөө үхэр малаа һайнаар шахажа, шэгнүүрыень го...оор нэмээжэ байһан малшад республика соомнай олон. ...н аймагай «Дружба» колхозой үнинэй малшан В. И. ...ов (хажуудаа хоёр туһалагшадтай) 320 үхэр илгаад, тус...айн харууһа, тэжээлдэ байлгажа, шахажа эхилһээр һара ... болобо. Хээрын ногооной муудахалаарнь малаа бэлшээ... таргахаяа болижо хаагаад, үхэр бүхэндэ үдэрэй 5 кило... үбһэ, 20 килограмм силос, 3 килограмм зелёнко, 5,3 ки...м хуурай талха таряанай зүйл, хамта тэжээлэй найман ...ын хэмжээнэй хоол эдюулжэ шахана. Дуран соонь уһал...уйтэрхэдэнь тэдэнээ дулаан байрада оруулжа, үдэр һүни...анда байлгажа шахаха юм. Иигээд харууһалаад байха ...үхэр бүхэн шэгнүүрээ сүүдхын 1400-1500 граммаар нэ... Эдэ малынь тус тустаа 340-350 килограмм шэгнүүртэй ...дожо, гүрэндэ худалдагдахань.

...элэн Хэжэнгын совхоздо мал шахан тарганлуулха тус...үртэ эмхидхэгдээд, бэрхэ малшад П. А. Латышев, Ц. Д. ...ржапов гэгшэд үнгэрһэн октябрь һарада зуугаад үхэр ша... тус бүринь 3,7 центнер шэгнүүртэй болгоод тушаагаа. ... тэдэнэр гүрэндэ тушаагдаха үшөө 150 хашарагуудые ...р эдеэлүүлжэ, ноябрь соо үхэр бүхэнэй шэгнүүрые ... 1000 граммаар нэмээхын түлөө тэмсэнэ. Энэ гүүртын...мар, үбэлэй үедэ хамта 500-600 үхэр һубаруулан шаха...бардам хүрэхөөр үбһэ, силос өөһэдөө бэлэдхээ һэн.

...тэй хамта, урин дулаан ута намар байһаниие, даб дээ...э тэжээлэй хаанашье элбэг байһаниие һамбаашалан, ...алаа олоор шахан, бэлшээн тарганлуулха арга боломжые ... ажахынууд хүсэд хэрэглэжэ үшөөл шаданагүй. Мүнөө...э хүдэлмэриие һанаһанда хүрэмэ һайнаар эмхидхэнэ... Илангаяа Баргажанай, Хоринн, Улаан-Үдын, Загарайн, ..., Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай зарим ажахы...гүрэндэ худалдагдаха малаа һайнаар эдеэлүүлжэ эхилээ...үбһэ тэжээл алмаабди гээд, тэдэнээ адуулһан зандаа. Тии... үхэрнүүдынь таргалхаһаа байха зунай хүхэ ногоондо ... хүсэ шадалаа гээжэ байна.

...эмнай тон буруу. Үнэндөө түрүү колхоз, совхозууд мүн ...гаргаһан Захааминайшье ажахынууд бусад аймагуудай... малай эдихэ тэжээлээр үлүү ехэ бэшэ. Тиигэбэшье бии ... үбһэ тэжээлэйнгээ грамм, килограмм бүхэниие һайнаар ..., белок, каротин гэхэ мэтэ шухала бодосууд болон шэмэ...ень тэнсүүлэн зүбөөр рацион табяад, малдаа шадамараар ...э ха юм. Тиихэдэнь лэ үхэр мал түргэн таргалжа, шэг...э ехээр нэмээнэ, эдиһэн тэжээлээ харюулна гээшэ.

...р малые һайнаар тарганлуулха, мяхажуулха гэбэл, нэн ... бүхы тэжээлыень һайса буйлуулжа, эһээжэ, бүри шэмэ... болгожо, аргатайл һаань, шухала зүйлнүүдые ... байгаад эдюулхэ хэрэгтэй. Илангаяа зоо...эй табиһан рационие наринаар сахижа, үбһэ тэ...ень шэгнэжэ, тогтомол саг соонь эдюулхэ байна. Мүн ... ажахынуудай жэшээгээр хүйтэнэй сагта шахамалнуудые ... байрада оруулжа, үбһэ тэжээлыень хобто хобоодо хээд ... бүлеэдхэгдэһэн уһа уулгаха гээшэ ехэ шухала. Юуб гэ... зарим ажахынууд малаа шахаабди гэжэ янгинама хүй...газаа эдеэлүүлжэ, булагай хүйтэн уһаар уһалжа даа... байдаг. Иигэхэдэнь яагаад үхэр шэгнүүрээ ехээр ...эб даа. Мэдээжэ. Дэмы гаргаша болоно ха юм.

...аршье ехэ түсэб, зорилгын дүүргэлтэ хүнүүдэйл хүсэл ...олго, шадабари мэргэжэлһээ дулдыдадаг aаб даа. Тиимэ... сэхэ, ажалша бэрхэ, мал шахажа шадахаар лэ хүнүү...э ажалда табиха байна. Малайнь хэр таргалжа, шэгнүү...ды шэнээн нэмээжэ, хэн малшанай ямараар хүдэлжэ бай... тодоруулха, түрүүшүүлые урмашуулхын тула үхэр...е хахад һарада, ядахын сагта һара бүри алгадгүй ...жэ, мүрысөөнэй дүн гаргажа байха хэрэгтэй. Тэрээн...р мал түргэнөөр шахан тарганлуулха, шэгнүүрыень ехээр ...э зорилгомнай миин хооһон хөөрэлдөөн болоод һалахал. ...дай дунда мүрысөө эмхидхэхэ, ехэ мяханай түлөө тэмсэл ...үүлхэ хүдэлмэриие ажахынуудай партийна, комсомолой, ...юзай организацинууд толгойлхо болоно.

...шахамалнуудые зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха талаар ...еринарна мэргэжэлтэд малшадта ехэхэн туһа хүргэхэ, ... заабари үгэжэ, ажалыень ходо хинан хаража байха ...эй.

...ХЭД МАЛШАД! Шахагдажа байһан үхэр, мүн һайнаар ...үлэгдэжэ томо болгогдохо буруу, хашараг бүхэнэй шэг...е сүүдхэдээ 1000 граммһаа бага бэшээр нэмээжэ, ехэшье, ...шье мал гүрэндөө худалдахын тула хам орон тэмсэе.

Түсэбтэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Мухар-Шэбэрэй аймагай механизаторнууд, таряашад ороohо таряанай, бусад ургамалнуудай баян ургаса туйлаа. Бүхы аймагаараа 970 мянга гаран центнер таряа хуряажа абаа гэхэ гү, али га бариһөө 15,6 центнер, тэрэ тоодо гектарһаа 16,1 центнер шэниисэ суглуулһан байна. Иимэ баян ургаса аймагай түүхэдэ үзэгдөөгүй юм.

Аймагай ажалшадай энэ амжалта тухай хоёрдохи хуудаһанда уншагты.

— Мүнөөдэр манай колхоздо ургасын һайндэр, найртамнай ерэгты,—гэжэ «Искра» колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Ефим Васильевич Ивановой хүршэнэрөө урижа байха үедэнь энэ зураг буулгагдаа. Хонхолын таряашад энэ жэлдэ баян ургаса абанхай. Бүхыдөө эндэ 101 мянга гаран центнер таряан суглуулагдаа гэхэ гү,али гектар бүриһөө 18,3 центнер, тэрэ тоодо шэниисэ 19,7 центнер хуряагдаһан байна. Гүрэндэ таряа худалдаха түсэб холо үлүүлэн дүүргэгдээ. Мүнөө эдэнэр ерэхэ жэлэй тарилгада үрэһэеэ бэлдэнхэй.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҺАНАҺАНДА ХҮРЭМӨӨР ХҮДЭЛӨӨ

Агуухэ Октябриин 54-дэхи жэлэй алдарта ойе манай Кабанскын совхозой һаалишад, малшад, шубуушад ажалай ехэхэн амжалтаар угтаад, мүнөө тэрэнээ улам арьбадхан, социалис мүрысөөндэ шэнэ илалта туйлахаар эрмэлзэнэ.

Совхоз жэлэй үнгэрһэн арба һара соо гүрэндэ 39,1 мянган центнер һү тушаажа, жэлэйнгээ түсэбые хоёр һара урид дүүргээд, үшөө 6 мянган центнер һү даабариһаа гадуур оруулаад байна. Иигээд энэ оной барагдатар түсэбһөө газаа тээ үшөө гурба-дүрбэ мянган центнер һүн бэлэдхэлэй пунктда тушаагдахаар хараалагдана.

Энэ туйлагдаһан амжалтада Бага-Колесово тосхоной һаалиин фермэ (даагшань үнинэй коммунист М. З. Карачун) горитой хубита оруулаа. Тус фермын һаалишад гансашье байгаа ондо бэшэ, жэлһээ жэлдэ һү ехээр һаажа совхоз соогоо, бүхы аймаг дотороо социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гарадаг юм. Мүнөөшье энэ жэлэй үнгэрһэн арба һарын дүнгөөр тус фермэ бүхыдөө 6924 центнер һү абаад гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 3000 шахуу килограмм һү һаагаад, аймагай бүхы фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ ябаһаар.

Фермын зарим түрүү һаалишадынь бүришье дээшээ үрэ дүн туйланхай. Жэшээлбэл, эндэ хори шахуу жэлдэ хүдэлһэн дүршэлтэй һаалишад Прасковья Михалёва, Анна Березкина, Нина Корытова, Надежда Имеева, Татьяна Корытова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 3071-3265 килограмм һү һаагаа.

Бага-Колесовско фермын һаалишад ехэ һүнэй түлөө мүрысэхэ гэһэн Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой үүсхэлые аймаг соогоо эгээн түрүүлэн һайшаан дэмжээ һэн. Эндэхид өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, үбэлжэлгын үедэ зургаа һара соо (ноябрьһаа май гаратар) үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1250 килограммһаа бага бэшэ һү һааха зорилго урдаа табяа. Тиихэдэ түрүү һаалишад П. Михалёва, Ф. Корытова, А. Березкина, Н. Имеева гэгшэд энэ үе соо үнеэн бүриһөө тус тустаа 1400-1450 килограмм хүрэтэр һү һааха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай.

Хэнэйшье мэдэһээр энэ жэлдэ манай эндэ ехэ үер боложо, горитойхон сабшалан, мүн силосэй ургамалнуудай ургасашье уһанда абтажа хосороо. Энээнһээ уламжалан, адууһа малай эдихэ үбһэ тэжээл нёдондонойхиһоо бага бэлэдхэгдэнхэй. Тиигэбэшье һаань, бии байһан үбһэ тэжээлээ зүбөөр гарғашалан, нёдондо хүр оруулһан үбһэ, һолоомоёошье һайнаар буйлуулжа, малдаа һайса эдюулээд, һү ехээр һааха зорилготойбди.

Тэрэшэлэн совхоз гүрэндэ мяха тушааха юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Бүхыдөө 25,3 мянган центнер мяхан, тэрэ тоодо 19,8 мянган центнер шубуунай мяхан тушаагдаа.

А. НИКОЛАЕВ,
Кабанскын совхозой түсэблэгшэ-экономист.

Мүрысөөнэй туг үргэгшэд

СҮҮДХЫН 1650 ГРАММААР!

Үбэлжэлгын үедэ үхэр малда үбһэ тэжээл ехээр эдюулээд, богонихон болзорто зүбөөр шахажа шадаад байгаа һаа, алишье талаараа ашаг үрэтэй гэжэ Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой малшад һайн мэдэхэ болонхой юм.

Һүүлэй хоёр жэлдэ эндэхид гүрэндэ худалдагдаха малаа нэгэ газарта суглуулжа, хоёр-гурба һара соо һайнаар эдеэлүүлжэ шахаад, һайса таргалуулаад, тушаадаг болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ шахамалнуудынь шэгнүүрээ тус бүридөө сүүдхын дунда зэргээр 1000 граммаар нэмээжэ, үхэр бүхэн жииртээл 350—400 килограмм шэгнүүртэйгээр мяханай комбинатда тушаагдаһан байна.

Мүнөө жэлдэшье колхозойхид хээрын бэлшээриин ногооной муудахалаар лэ мяханда тушаагдаха бүхы үхэрнүүдээ октябриин тэнгһээ хойшо хорёоhoо гаргангүй хаагаад, һайнаар эдеэлүүлжэ эхилээ юм. Хоёрдохи отделенидэ мүнөө 320 үхэр шахан тарганлуулагдажа байнхай. Эдэ шахамалнуудые дүршэлтэй, оролдосотой бэрхэ малшад В. И. Бахманов, В. П. Зубарев, И. А. Лапин гэгшэд харууһална.

Эдэнэр түрүүн үнеэдэй хуушан хашаае һайнаар заһабарилаа, дулаалаа, үхэр мал илгаад эдеэлүүлхэ хүһамаг хорёо олоор түхеэрээ, бүхы байраяа өөһэдөө бэлдээ һэн. Үдэрэй дулаанда үхэрнүүдые газаахи хорёо соо эдеэлүүлээд, һүнинь дулаан байрада оруулдаг. Һүниндөө үхэрнүүдэй эдеэлжэ байхын тула кормушка соонь силос, талха таряанай зүйл хэжэ үгэдэг юм. Тиигэжэ шахамалну үдэр, һүнигүй эдеэлнэ бшуу. Малай дуратай сагта уһалжа байха уһан ехэ хобоо соо ходо дүүрэн байдаг. Иигээд хүйтэн болоходо уһаниинь бүлеэдхэгдэдэг болохо юм.

— Үхэр малые һайнаар шахан тарганлуулха, шэгнүүрыень түргэнөөр нэмээхэ гэбэл, хаһа саг соонь садатарынь эдеэлүүлжэ, уһалжа байха хэрэгтэй. Эдихэ тэжээлыень багахал таһалдуулаа, хахадшье үдэр хооһоор байлгаа һааш, хэһэн хүдэлмэриш, эдюулһэн тэжээлшни хии талаар хосорхо,— гэжэ ахалагша малшан Владимир Бахманов хэлэнэ.

Эдэ шахамалнуудайнь зариман иигээд декабрь һарада мяханай комбинатда тушаагдаха юм. Бэшэниинь шэнэ жэлһээ хойшо, нэгэдэхи кварталай түсэбтэ оруулагдахаар худалдагдаха байна. Тиимэһээ энэ гүүртын малшад Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэл уряае аймаг соогоо эгээн түрүүлэн дэмжэжэ, социалис мүрысөөндэ оролсохо гэжэ шиидээ.

— Үнэн зүрхэнһөө оролдоод байгаа һаа, хоёр-гурба һара соо шахамал үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 1000 граммһаа бага бэшээр нэмээжэ, эдэ малаа тус бүридэнь 3,5—4 центнер татаха болгожо мяханай комбинатда ябуулха аргатайбди. Һаяшаг шалгангаа шэгнэжэ үзэхэдэмнай шахажа эхилһэнһээмнай хойшо хорёод хоног соо үхэр бүхэн шэгнүүрээ сүүдхын 1650 граммаар нэмээһэн байгаа. Иигээд ерэхэдээ Захааминай малшадтай мүрысэн ажаллажа, амжалта туйлаха аргатайбди,—гээд, нүхэр Бахманов хэлэнэ.

Малшадайнгаа эрхим һайнаар хүдэлһэнэй ашаар «Дружба» колхоз гүрэндэ мяха худалдаха жэлэй түсэбые болзорһоонь урид амжалтатайгаар дүүргээ. 3550 центнерэй орондо мүнөө колхоз мяханай комбинатда 4122 центнер мяха оруулаад байна. Жэлэй барагдатар түсэбһөө гадуур үшөө 100 гаран центнер мяха худалдаха юм.

С. РИНЧИНОВА,

ҺАЙШААЛ ДЭМЖЭНЭБДИ

Үбэлэй туршада гүрэндэ тушаагдаха малай шэгнүүрые сүүдхын 1000 граммһаа доошо бэшээр нэмээхээр республика дотороо үүсхэл гаргаһан XXII-дохи партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшадай уряае ажахымнай үхэршэд дэмжэһэнээ мэдүүлһэн байна. Үхэршэд Дэлгэр Дондупов, Дулма Эрдынеева гэгшэд өөһэдынгөө арга боломжые тооложо, захааминайхидай үүсхэлые дэмжэбэ. Мүнөө үедэ үхэршэднай 270 хашараг шахан тарганлуулжа байнхай. Тэдэнэр хаража байһан хашарагуудаа ерэхэ жэлэй январь һарын эхеэр гүрэндэ тушааха зорилготой юм. Гүрэндэ тушаагдаха үе болоторнь хашараг бүхэнөө 350 килограмм шэгнүүртэй болгохо гэһэн уялгатай юм. Эдэ малайнгаа 75 процентыень эрхим тарганаар тушаахабди гэжэ тэдэнэр мэдүүлһэн байна.

Шахагдажа байһан үхэр малда үдэрэй 4 килограмм талха таряанай зүйл, 10 килограмм үбһэ, зелёнко болон бусадшье шэмэтэ тэжээл үгтэнэ. Малшаднай абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула оролдожо байнхай.

Колхознай 1972 оной нэгэдэхи кварталда гүрэндэ 900 центнер мяха тушааха түсэбтэй юм. Малшаднай түсэбһөө гадуур 150 центнер мяха тушааха гэһэн уялга абанхай ажаллана.

Б. РИНЧИНОВ,
Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
Баргажанай аймаг.

...ДЭМ НАУКЫН ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ КОЛХОЗУУД, СОВХОЗУУДТА НЭБТЭРҮҮЛЭН ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ

...нүүдэй ашаг ...үүлхэ, эрдэм бо...ын туйлалтану...жахын үйлэдбэ...үлэн дэлгэрүүл...уд гэһэн асуу...а хотодо нояб...нэгдэһэн эрдэм...н эмхи зургаа...элмэрилэгшэдэй ...зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэжэ байна.

Энэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй министерствэнүүд ба албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадана. Газар таряалан ба мал ажалһаа абтадаг продукциие бүри ехэ болгохо гэжэ КПСС-эй XXIV съездын хараалһан зорилго колхозууд, совхозуудтахи ажахы эрхилэлгын ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр туйлагдана,— гэжэ элидхэлшэ, РСФСР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо Н. И. Цибизов болон бусад үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Юһэдэхи табан жэлдэ хүдөө ажахын талаар бэелүүлэгдэхэ зорилгонуудай дэлисэ далайсын улам ехэ, орёо болоһон ушар научна эмхи зургаануудай үрэ нүлөөе бүри ехэ болгохо, шухала асуудалнуудаар хэгдэдэг шэнжэлгэнүүдые үргэдхэхэ эрилтэ табина.

Шэнисын ба кукурузын тогтуурита һайн ургасатай сортнуудые бии болголгоор Красноярска хүдөө ажахын научно-шэнжэлгын институтдай туйлаһан амжалтануудай тухай зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ. Академик П. П. Лукьяненкын бии болгоһон, Кубаньда ба ороной бусад хэдэн областьнуудта таригдадаг «Аврора», «Кавказ» гэжэ сортнууд гектар бүриһөө 60—80 центнер таряа ургуулжа абаха арга олгоо.

Республикын эрдэмтэд тэжээл бэлэдхэлгын ба хадагалалгын үрэтэй һайн аргануудые тодорхойлһон байна. Тэрэшэлэн академик П. П. Лукьяненко, хүдөө ажахын научна-шэнжэлгын институдуудай директорнууд В. В. Гуляев, А. Н. Каштанов, М. М. Попугаев болон бусад зүблөөн дээрэ элидхэлнүүдые хээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад шэнжэлгынгээ дүй дүршэлые хубаалдана, шэнэ тодорхойлгонуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгын үрэ дүнгүүдые зүбшэлнэ.

(ТАСС).

ВЕЛИКОБРИТАНИИН КОМПАРТИИН XXXII СЪЕЗД ДҮҮРЭБЭ

ЛОНДОН. (ТАСС). Компартиин нютагай хэдэ хэдэн эмхинүүдэй үмэнэһөө оруулагдаһан, консервативна правительствын баримталдаг Советскэ Союзда харша политикые болюулха эрилтэ табиһан, совет посольствын ба худалдаа наймаанай түлөөлэлгэтэ эмхиин хүдэлмэрилэгшэд тушаа һаяхан консервативна правительствын зүгһөө гаргагдаһан аашануудые буруушааһан резолюциие Великобританиин Коммунис партиин XXXII съезд бүгэдын дуугаар һайшааба.

ЛОНДОН. (ТАСС). Великобританиин Коммунис партиин XXXII съезд хүдэлмэреэ дүүргэээ. Съездын делегадууд КПВ-гэй Гүйсэдкомой дурадхаһан гол резолюцинуудай нэгые, «Нэгэдэл. Коммунис парти, социализмын түлөө тэмсэл» гэһэн резолюциие тон олонхиин дуугаар һайшаагаа.

«Юрэнхы дэлгүүр ба Европодохи аюулгүй байдал» гэһэн резолюци бүгэдын дуугаар баталагдаба. КПВ-гэй Гүйсэдкомой Политическэ комитедэй гэшүүн У. Уэйнрайт энэ резолюци тушаа дискуссиин түгэсхэлдэ үгэ хэлэхэдээ, «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин оролгые буруушааһан кампани улам шангадхаял гэжэ уряалба.

Тус съезд Урда Африка, Португалиин колонинуудтахи национальна сулөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадагшадта эльгээһэн бэшэг дотороо сүлөөтэ байдалай түлөө, империализмда эсэргүү тэдэнэй баатар габьяата тэмсэлые һайшаадаг, дэмжэдэг, талархадаг байһанаа элирхэйлбэ.

Тэрэшэлэн КПВ-гэй Гүйсэдхэхэ комитедые һунгалгын үрэ дүнгүүд соносхогдоо.

...Демократическа Республикын Верховно ...люционно Соведэй Президент генерал ...хаммед Сиад Барре Москва ерэбэ

... Демократическа ... Верховно ре... Соведэй Прези... Мохаммед Си... СССР-эй Верхов... Президиумэй ба ... правительствын ...абанай хэрэгээр ... 16-да Москва ...

... Демократическа ... ба Советскэ ...гүрэнүүдэй тугуу...лэгдэһэн Вну...дром дээрэ хүн...ниие СССР-эй ...ведэй Президиу...шэ Н. В. Под...ССР-эй Министр...ндэй Түрүүлэг... орлогшо Д. С. ... болон бусад ту...шаба.

Угтагшадай дунда — Сомалиин Демократическа Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Ахмед Мухаммед Аден, СССР-тэ байдаг Африкын ба араб оронуудай дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, Сомалиин посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд, Москвада һурадаг Сомалиин студентнэр бии байба.

Аэродром дээрэ суглараһан, Москва хотын ажалшадай түлөөлэгшэд Президент Мохаммед Сиад Барреe угталсаа.

Ниидэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаһан, гүрэнүүдэй гимннүүд гүйсэдхэгдэһэн байна.

Мохаммед Сиад Барре, Н. В. Подгорный совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур ябажа гараба.

Хүндэтэ айлшан аэродром дээрэһээ мордожо, Кремль соо тусхайлан бэлдэгдэһэн байра тээшэ дабшаба. Президентын ба үдэшэжэ ябалсагша хүнүүдэй дабшаһан үйлсэнүүд гүрэнүүдэй тугуудаар, Советскэ Союзай ба Сомалиин арадуудай хоорондын хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байгаа.

(ТАСС).

КРЕМЛЬ СОО ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД БОЛОБО

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский Сомалиин Демократическа Республикын Верховно революционно Соведэй Президент Мохаммед Сиад Барретэй ноябриин 16-да Кремль соо хөөрэлдөөнүүдые хэбэ. Хани ёһоной, үнэн сэдьхэлэй оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Советскэ Союз Сомали хоёрой харилсааһай, тэрэниие саашадань хүгжөөлгын асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ совет талаһаа СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко, Гадаадын экономическа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо И. Ф. Семичастнов хабаадаба.

Сомалиин талаһаа тус хөөрэлдөөнүүдтэ Верховно революционно Соведэй вице-президент, информациин ба национальна хараа бодол тодорхойлгын хэрэгүүдые даадаг гүрэнэй секретарь, полковник Исмаил Али Абукар, гадаадын хэрэгүүдые даадаг гүрэнэй секретарь Омар Артех Галиб, Верховно революционно Соведэй гэшүүн, национальна армиин командалагшын орлогшо, генеральна штабай начальник бригадна генерал Абдулла Мохаммед Фадил, түсэблэлгын ба координациин хэрэгүүдые даадаг гүрэнэй секретарь Ахмед Мохаммед Мохамуд, промышленностиин хэрэгүүдые даадаг гүрэнэй секретарь Ибрагим Мейгаг Самантар, худалдаа наймаанай хэрэгүүдые даадаг гүрэнэй секретарь Мохаммед Варсама Али, хүдөө ажахын хэрэгүүдые даадаг гүрэнэй секретарь Абдурахман Мохаммед Хасан, финансын хэрэгүүдые даадаг гүрэнэй секретарь Мохаммед Юсуф Вейра, СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ахмед Мухаммед Аден хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаба.

(ТАСС).

ХАНИ ХАЛУУН ОРШОН БАЙДАЛДА

Ноябриин 16-да СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй правительство Сомалиин Демократическа Республикын Верховно революционно Соведэй Президент генерал Мохаммед Сиад Баррегэй хүндэлэлдэ Кремлиин Ехэ ордон соо обед эмхидхээ.

Президентые үдэшэжэ ябалсаһан гүрэнэй ажал ябуулагшад хүндэтэ айлшантай хамта байлсаа.

Совет талаһаа СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский болон бусад тушаалтад хабаадаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный айлшадта хандажа үгэ хэлээ. Һүүлээрнь генерал Мохаммед Сиад Барре мүн лэ үгэ хэлэбэ. Тэдэнэй хэлэһэн үгэнүүд альга ташалгаар угтагдаа.

Обед хани, халуун оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

БАЯН УРГАСА—ТАРЯАШАДАЙ ГАРТ

АЙМАГАЙ колхоз болон совхозуудта бүхыдөө миллион тухай гэхэ гү, али 970 мянга гаран центнер ороohо тарян хурнагдаба. Эхэ оронойнгоо амбаарта шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй ургасын дээжэ — 200 мянган центнер таряа тушааха гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, аймагай ажалшад Агууехэ Октябриин 54-дэхи ойе угтаһан байна. Түсэбтэ 163 мянган центнерэй орондо гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта 210 мянга гаран центнер эрхим шанартай тарян тушаагдаа.

Энэ жэлдэ Мухар-Шэбэртэ һая наашадаа үзэгдөөгүй баян ургаса ургуулагдаа. Хэрбээ аймаг дотор нёдондо га бүриһөө 12,9 центнер ороohон абтаһан һаа, энэ жэлдэ 15,6 центнер, тэрэ тоодо 16,1 центнер шэниисэ хуряагдаа.

ургаса хуряахын тула хүсэ шадалаа гамнангүй оролдоо, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаа. Тиигэжэл ороohото болон бусад ургамалай баян ургаса ургуулагдаһан байха юм.

Таряагаа богони болзорто һайн шанартайгаар, гээлтэ хоролтодо оруулангүй сүм хуряае гэһэн Ленинэй ордента Борьёогой совхозойхидой үүсхэлые аймагаймнай механизатор, таряашад болон мэргэжэлтэд халуунаар дэмжэжэ, мүрысөөнэй эршэ улам шангадхаһан. Хуряалга түрүүшын үдэрһөө «Коммунизм», «Искра», «Родина», «Путь Ленина», «Знамя Ленина» колхозуудта, «Эрдэм» совхоздо эршэтэйгээр захалаа һэн. Аймаг соогоо эгээн түрүүлэн «Коммунизм» колхозойхид таряагаа хуряажа дүүргэһэн, гүрэнтээ тоосоһон байна.

гаабди. Тиихэдэмнай зарим комбайнернууд ургасынгаа бирагүй байһанһаа уламжалан, мүрысөөнэй гуримда хүрэжэ шадахагүйб гэжэ мэдэрхэдээ, үүсхэл багатайгаар ажалладаг бшуу. Энэ жэлдэ мүрысөө эмхидхэлгын иимэ ёho заншалһаа арсажа, ажахы бүхэн өөһэдынгөө эрхэ байдалда таарахаар, ургасын ямар байһание, хэды комбайнуудай ябаха байһание анхаралдаа абан, тусхай гуримуудые хараалһан байна. Хуряалгын түрүүшын үдэрһөө бусадһаа шадаал һаа ехэ таряа суглуулан сохихын түлөө мүрысөөн комбайнернуудай дунда эршэдэһэн.

Таряа хуряалга дээрэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ коммунистнууд, комсомолшууд урда мэтэ түрүүлжэ, бусадта үльгэр жэшээ харуулжа ябаа. Тэдэнэр эгээл харюусалгатай моральна болон материальна талаарнь урмашуулгада партийна организацинууд шэнэ онол арганuудые хэрэглээ. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ мүрысөөнэй дүнгөөр табан үдэр соо түрүүлжэ гаргашадта таба-гурбан түхэриг мүнгэн шан үгтэдэг байһан һаа, энэ жэлдэ энэ заншалһаа эрид арсаабди. Тракторна бригада, комбайнуудай агрегат бүхэнэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөн ажахы бүхэндэ үдэр бүри, аймаг дотор таба хоноод лэ согсологдожо, түрүүшүүлэй хүндэлэлдэ ажахыдань, Мухар-Шэбэр тосхондо партиин райкомой дэргэдэ ажалай алдар солые магтан дурдаһан Улаан туг намилзуулагдадаг байгаа. Тиихэдэ мүрысөөнэй дүнгүүд аймагай газетын хуудаһануудта саг үргэлжэ толилогдожо байһан. Гадна комбайнер бүхэнэй 1000 центнер таряа хуряахатайнь сасуу комбайнайнь бункерта табан хушуун зурагдадаг, улаан тугхан хиидхүүлэгдэдэг.

Мүрысөөнэй дүн саг сооhь согсолжо, олондо мэдээжэ болгохо гээшэ шухала удха шанартай гээд партиин ЦК-гай тогтоол соо сэхэ хэлэгдэнэ. Энэ хүдэлмэрие тракторна бригада, ороohоной склад бүхэндэ байгуулагдаһан партийна, партийно-комсомолой бүлэгүүд бэелүүлээ. Хуряалга дээрэ бүхыдөө нимэ 20 гаран бүлэгүүдтэ зуу гаран коммунист, комсомолшууд хабаадуулагдаа. Тэдэнэр бултадаа эдэбхитэй агитаторнууд, политинформаторнууд байһан. Гадна хуряалгын үдэрнүүдтэ 400 гаран агитаторнууд, 187 политинформаторнууд, 35 агитколлективүүд, «Знание» бүлгэмэй 316 лекторнүүд зоной дунда ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа гараа. Мүн худалдаа наймаанай, соёл-гэгээрэлэй, медицинын болон бусад хангалгын эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэри поли дээрэ гаргагдаһан байха юм.

Аймагай эмхи зургаанууд, промышленна предприятинууд болон Улаан-Үдэһөө ерэһэн студентнэр, жолоошод хуряалга дээрэ үнэн зүрхэнһөө хүдэлжэ, ехэхэн туһаламжа хүргөө. Тэдэндэ газетээр дамжуулан, аймагай ажалшадай зүгһөө баяр баясхалан хүргэнэбди.

Мүнөө үедэ аймагай таряашад, механизаторнууд, бүхы ажалшад шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа сүм дүүргэхын түлөө мүрысөөгөө үргэлжэлүүлһээр.

Г. КОНЕВ,
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь.

Аймагай түб — Мухар-Шэбэр тосхондо, КПСС-эй райкомой сагаан шулуун ордоной газаа үндэр түмэр мачтын оройдо Улаан туг далбажа байхыень нютагай зон, иишэ ерэһэн хүн бүхэн обёордог. Энэ мачтын һууриda томо гэгшын балта хадуур шэрээгдэнхэй. Тэндэнь «Ажалай алдар солын туг» гэжэ аржыса бэшэгдэнхэй. Тэрэнэй дорохононь шэлэй саана хэгдэһэн тэбхэр саарһан дээрэ хэн түрүү хүнэй түлөө энэ туг үргэгдэбэб гэжэ соносхогдоно **(нэгэдэхи зураг дээрэ харуулагдана).**

Таряа хуряалгын үедэ энэ туг табан хоног бүри шэнээр үргэгдэдэг байһан. Жэшээнь, табан хоногой туршада 1507 центнер таряа сохиһон «Эрдэм» совхозой комбайнер П. Я. Калашниковай хүндэлэлдэ нэгэ удаа, мүн энэ совхозой түрүү комбайнер Д. Р. Раднаевай солодо хоёр удаа энэ туг үргэгдөө. Тэрэшэлэн табан үдэрэй хугасаада 110 гектар таряа амяарлан хадаһан, таряа ехээр сохиһон «Путь Ленина» колхозой комбайнер В. И. Фефеловэй хүндэлэлдэ хэдэн удаа туг намилзуулагдаһан байха юм. Эгээн һүүлдэ ажалай алдар солын туг комбайнер Н. С. Перелыгиндэ зорюулагдажа үргэгдөө. Энэ комбайнер 5 үдэртэ 1546 центнер таряа сохиһон байгаа.

Ургаса хуряалгын үедэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһан «Заганский» колхозой механизатор Г. В. Суменков гэгшын солодо энэ туг дэбжээгдэһэн. Энэ механизатор 10 үдэрэй туршада «АВМ-04» агрегадаар 45 тонноһоо үлүү ногооной гурил гаргаһан юм. Бүхыдөө энэ механизатор колхоздоо 3000 центнер ногооной гурил гаргажа үгэхэ социалис... тай байбал, тэрэнээ 3216 центнертэ х...

2

АЛДАР... СОЛЫН ТУГ

Мүнөө аймагай ажалай алдар сол... түрүү һаалишадай, малшадай хүндэ... гэгдэнэ.

Хэн түрүүшүүлэй хүндэлэлдэ энэ... гэгдэнэб, тэрээндэнь КПСС-эй рай... гүйсэдком амаршалгын бэшэг эльгээ... шалтай. Тэрэ бэшэгэйнь нюур тала... багшын дүрсэ, «Бидэнэр коммунис... илалтада хүрэхэбди» гэһэн В. И. ... үгүүлэл барлагданхай.

Хоёрдохи нюуртань амаршалгын... үгэнүүд бэшэгдэнхэй. Өөрынгөө үс... ажалаар КПСС-эй XXIV съездын ... рие бэелүүлгэдэ ёһотой хубитаяа ... аймаг дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ н... раһан Танай хүндэлэлдэ аймагай түб... лай алдар солын туг үргэгдөө гэжэ ... дэнэ. Мүн ажалдаа шэнэ амжалта т... ень, гэр бүлэдөөзолтой жаргалтай ... элүүр энхэ ябахыень юрөөнэ.

Иимэ зүрхэнэй халуун үгэнүүдтэй... шалгын бэшэг абахадаа, хүн бүхэн хэд... баярладаг, гэр бүлэнь омогорходог гэ...

Энэ алдар солын тугай дэргэдэ ай... рэндэ таряа худалдаха социалис уял... зэргэ дүүргэжэ байһаниинь зохидоор ... лагдадаг байһан **(хоёрдохи зураг).** ... шэл «элеватор» соонь ороohон хэгдэ...

Б. ГЫЛ...
манай тусхай...

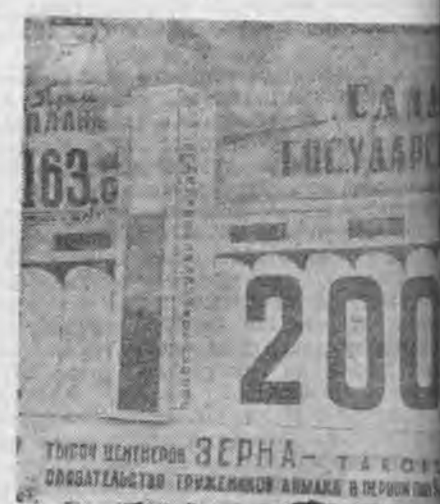

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН МИЛЛИОН

Тиигэжэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гектар бүриһөө 13,9 центнер таряа хуряаха гэһэн түсэбөө 1,7 центнерээр үлүүлэн дүүргээбди. Тиихэдэ зарим ажахынуудта үрэ дүн бүришье дээгүүр. Жэшээнь, энэ жэлдэ ороohото ургамалай гектар бүриин ургаса «Эрдэм» совхоздо 5,4 центнерээр, «Забайкалец» совхоздо—3,9 центнерээр, «Одондо»—3,5, «Знамя Ленина» колхоздо—3,7 центнерээр дээшэлээ. «Родина» колхозойхид аймаг соогоо эрхимлэжэ, га бүриһөө дунда зэргээр 19 центнер абаа. Хоёрдохи һууриda Социалис Ажалай Герой Е. Б. Ивановой хүтэлбэрилдэг «Искра» колхозойхид гараа. Хонхолын таряашад болон механизаторнууд га бүриһөө 18,3 центнер абаа. Шэниисээр эндэхид аймаг соогоо түрүүлээ. Га бүриһөө 19,7 центнер хуряагаа.

Аймаг дотор нэгэ жэлэй туршада га бүриин ургаса 2,7 центнерээр хайшан гээд, ямар онол аргаар дээшэлүүлэгдээб гэһэн асуудал гарана.

Түрэл партиимнай XXIV съезд ороohо таряа абалгые улам дээшэлүүлхэ гээшэ урда мэтэ шухала зорилго байһан зандаа гэжэ заагаа һэн. Съездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые бодотоор бэелүүлхын тулада аймагай партийна организациин хүтэлбэри доро таряашад, механизаторнууд болон бүхы ажалшад юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ газар тариалангаа бүри ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ, ороohото болон бусад ургамалай үндэр баян ургаса ургуулжа, гүрэнэй захил-даабари дүүргэхэ, хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ абахын тула ехэхэн оролдолго, хүсэлэл гаргаа.

Аймагай ажахынуудта эртын ороohото ургамалнууд агротехническэ заабариин богонихон болзорто, тарилгын шанарта хүргэгдэһэн нэгэдэхи ба хоёрдохи классай сортовой үрэһөөр, нарин зуруудтайгаар, хэрээһэлүүлэгдэн таригдаа һэн. Ургасын хойноһоо харууһалалгада ехэхэн анхарал хандуулагдаа. Ехэнхи талмайн буртаг үбһэн, хорхой шумуулнууд самолёдоор хоро сасагдажа усадхагдаа.

Мүн таряашад механизаторнуудай газар тариалан эрхилхэ талаар баян дүй дүршэлтэй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр үндэр баян

Энэ жэлэй хуряалга өөрын онсо илгаатай. Юуб гэхэдэ, бүхы таряанай 90 процентнь амяарлан хуряагдаа. Тиигэжэ ороohоной гээлтэ нилээд усадхагдаһан байха юм. Энэ талаар хонхолынхид бусадта жэшээ харуулжа үгөө. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр 5550 гектар таряагаа бултыень амяарлан хуряагаа. Тус ажахыда коммунист Николай Михайлович Белоусов олохон жэлэй туршада тракторна бригадые хүтэлбэрилнэ. Бригадынхид 2026 гектар ороohото ургамалай га бүриһөө 19,6 центнер, тэрэ тоодо 22,1 центнер шэниисэ хуряагаа. Бүхыдөө 35.344 центнер таряа хуряаха даабаряа холо үлүүлэн дүүргэээ. Гектар бүриһөө 20 центнер хүрэтэр шэниисэ хуряаһан тракторна бригаданууд аймаг доторнай яһала олон.

Механизаторнуудай эршэтэ ажал, хуряалгын түрүү онол арга — комбайнуудай бүлэг бүлэгөөрэ хүдэлэлгэ, техническэ һайн хангалга — эдэ бүгэдэ таряа хуряалгын эршэ түргэдхэһэн, үнэтэ саг алмаха арга олгоһон байна. Таряа хуряалга аймаг дотор октябриин 16-да сүм дүүрээ һэн. Ерэхэ жэлдэ тарилгада хэрэглэгдэхэ 168.880 центнер хүрэнгын ороohоной 100.000 тухай центнерынь сэбэрлэгдээд, сэбэрэйнгээ талаар нэгэдэхи класста хүргэгдөө. Үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ, шалгуулха хүдэлмэри Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра», «Родина», «Коммунизм» колхозуудта һайнаар ябана. «Коммунизм» колхоз бүхы үрэһөө сэбэрлэжэ, гүрэнэй лабораторидо шалгуулаа. Үрэһэниинь булта нэгэдэхи классай болгогдонхой.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тарян ажалай болон мал ажалай эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдалгаар туйлаһан амжалтанууднай нэн түрүүн социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ударидаха хэрэгтэ эрид хубилалта хэһэнһээ мнай сэхэ дулдыдаа гэжэ хэлэлтэй.

Хэрбээ урда жэлнүүдтэ комбайнер, тракторист, жолоошодой дунда мүрысөө эмхидхэхэдээ, 1—2—3-дахи һууринуудай түлөө аймаг дотор тэды шэнээн гектар таряа баал болгон хадаха, тэды мянган центнер ороohо суглуулан сохихо, тэды мянган тонно таряа зөөхэ, тэды гектар газар хахалха гэхэ мэтэ даабаринуудые зохёодог бай-

участогууд дээрэ табигдаһан. Жэшээнь, «Эрдэм» совхозой комбайнер, коммунист П. Я. Калашников «Сибиряк» түхэлэй комбайнаар 8.712 центнер таряа суглуулан сохижо, аймагай чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тиихэдэ тус ажахын комбайнер Д. Р. Раднаев 190 га таряа хадажа, 424 гектарай баал суглуулан сохижо, бүхыдөө 7.238 центнер шэниисэ хуряагаа. Энэ совхозһоо олохон механизаторнууд 4—5—6 мянган центнер таряа суглуулан сохёо. Мүн «Знамя Ленина» колхозой Галтайн бригадын комбайнер Б-М Жигмитдоржиев «СК-4» түхэлэй комбайнаар 74 га таряа хадажа, 337 гектарай баал суглуулан сохиходоо 7.131 центнер ороohо хуряажа, гурбадахи һууриda гараа. Тус колхозһоо олохон комбайнернууд тус тустаа 5.000 гаран центнер таряа хуряахадаа, хэдэн зуун килограмм түлишэ, тоһодолгын зүйл алмаа. Жэшээлбэл, коммунист Ц-Ж. Дашиев 529 түхэригэй түлишэ-тоһодолгын материал алмаа.

Ажалай түрүүшүүлые тоолохо болоо һаа, ажахы бүхэндэ олон. Мүрысөөндэ эрхимлэн гаргашадые

Потап Яковлевич Калашников энэ жэлдэ «Сибиряк» комбайнаар ажаллажа, хорёод үдэрэй туршада бүхыдөө 8712 центнер таряа хуряажа абаһан байна. Тиигэжэ «Эрдэм» совхозой энэ комбайнер аймаг соогоо эрхимлээ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШАНГА ШАЛГАЛТА ДАБА...

Намарай бүрхэг, бороотой үдэрнүүд хойно хойноһоо һубарижа байхада, «Знамя Ленина» колхозой хүтэлбэрилэгшэд, механизаторнууд комбайнуудаа, автомашинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, таряагаа хүдэлмэриин 20 үдэрһөө оройтуулангүй дүүргэхээр шиидээ һэн. Тиимэһээ комбайнуудаа, автомашинануудаа хоёр халаанда хүдэлгэхэ, тоог дээрэхи хүдэлмэри үдэр, һүнигүй ябуулха шухала болобо. Теэд механизаторнууд дуталдаа. Яахаб? Энэшье асуудал урагшатайгаар шиидхэгдээ. Механизатор мэргэжэлтэй хонишод, малшад бултадаа таряа хуряалгада гараа. Хонишод Д. Сангаев, Ц. Бадмацыренов болон бусад түрүүшын үдэрһөө комбайнда ажаллажа ороо. Тиигэжэ ургаса хуряалгада бүхы комбайнууд, гэнжэтэ тракторнууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэжэ захалһан юм.

Таряа хуряалга энэ колхоздо поточно аргаар эмхидхэгдэһэн байна. ЖВН-6 жатка холбоһон 5 комбайн саг үргэлжэ амяарлан хадалгада ябаа. Үлөөшэ 29 комбайн баал суглуулан сохилгодо хүдэлгэгдөө. Хуряалга дээрэ комбайнууд, автомашинанууд, тракторнууд һаадгүйгөөр хүдэлгэгдөө гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Эндэ колхозой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үүргэеэ һайса дүүргээ.

Механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Колхозой правлени, партком мүрысэгшэдые урмашуулха гурим баталжа, бүгэдэндэ ойлгуулһан юм. Хуряалгын үедэ габшагайгаар ажаллаһан комбайнернууд мүнгэн шанда хүртөө. Колхозой эрхим комбайнер Бато-Мунко Жигмитдоржиев 7131 центнер таряа сохижо, социалис мүрысөөндэ эрхимлээд, 500 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан абаһан байна.

Сэлмэг үдэр, час бүхэниие хүсэдөөр хэрэглэжэ шадаһанай ашаар тус колхозой механизаторнууд хүдэлмэриин хорёод үдэртэ таряагаа амяарлан хуряажа дүүргэһэн байна. Бүхыдөө 104.106 центнер таря... хозой тоог дээр... хой. Тэрэнэй 3... га гаран цент... гүрэнэй бэ... пунктда түй... Тиигэжэ гүрэнд... худалдаха түсэ... процент дүү... һэн.

Илангаяа ... һайнаар ургуу... байна. Бүхыд... мянга гаран ... шэниисэ абтаа ... али гектар ... дунда зэргээр ... центнер хуряаг...

Мүнөө тус ... механизаторнуу... лоомоёо һүрил... дань гараха ... Мүн ерэхэ ... гасада үрэһэн ... наг шэбхэ ... байнхай.

Б. ЖАМБА...
манай ...

КУУЗИКУГАЙ ҮРЭҺЭН АБТАБА

Республикымнай колхоз, совхозууд куузику тарижа захалһаар зургаан жэл үнгэрбэ. Энэ хугасаада ажахынууднай шэмэ ехэтэй ургамал зүбөөр тариха, харууһалха талаар яһала дүй дүршэл оложо, баян ургаса хуряадаг болонхой. Куузику ниитын малай тэжээлэй рационда бата һуури эзэлэнхэй.

Манай «Заганский» колхоз мүнөө жэлдэ 80 гектарта куузику тариба. Тэрэнэй гектар бүридэ 1—1,2 килограмм үрэһэ таряа һэмди. Хамтынгаа малые шэмэ ехэтэй тэжээлээр хангахын тула колхознай куузикугай үрэһэнэй түлөө 900 түхэриг гаргашалаа. Тиимэһээ манай колхоз өөрынгөө үрэһөөр тарилга хэхэ гэжэ оролдоһон байна.

Бидэ колхоздоо энэ шухала хүдэлмэриие хэжэ гараабди. Үрэ дүнгынь баясуулмаар. Хоёр гектарта куузикугай эдеэн үрэһэндэ таригдаһан юм. Ажалшаднай энэ участогһаа 10 центнер куузикугай үрэһэ хуряажа абаба.

Нёдондо намар үрэһэндэ куузикугай 600 гаран монсогоршог эдеэнүүдынь шэлэжэ хадагалһан байнабди. Эшэнь 1—2 сантиметр утаар сабшагдаа һэн. Үрэһэндэ шэлэгдэһэн эдеэнэй узуурай утань 10—20 сантиметр байгаа. Эдэ бүгэдые анхаралдаа абажа, үрэһэндэ хадагалагдаха куузикугай эдеэень шэлэбэл, һайн үрэһэн хурлагдажа абтаха юм. Үрэһэндэ шэлэгдэһэн куузикуе тусгаар тагууд дээрэ табижа хадагалһан байнабди. Тэрэ байра соо 0—2 градус дулаан байлгаабди.

Хабартаа гэмтэһэн узуурнуудынь илгагдажа, һайнуудынь абтажа таригдаа.

Куузикугай үрэһэ хайшан гэжэ абадаг тухай агроном бүхэн һайн мэдэнэ. Тиимэһээ үрэһэндэ хадагалагдаха куузикуе хайшан гэжэ бэлдэхэб, хадагалхаб гэжэ дэлгэрэнгыгээр бэшэһэнэй хэрэггүй гэжэ һананаб.

Энэ шэмэ ехэтэй ургамалай үрэһые хөлын Буряад нютагташье абажа болохо гэжэ колхознигуудай абьяаста ажалаараа гэршэлжэ үгөө. Куузикуе үрэһэндэ бэлдэхэ, хадагалха, тариха, үрэһыень хуряажа абаха үс болотор Таисья Васильевна Хохлова, Марфа Васильевна Симухина гэгшэд оролдосотойгоор хүдэлжэ гараа.

Куузикугай үрэһэ хатааха, сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулһан байнабди. Тиигэжэ суглуулһан бүхы үрэһэн тэрэ дороо сэбэрлэгдэжэ хадагалагдаһан юм. Эдэ хүдэлмэридэ С. П. Иванова, П. П. Ревенская, Е. Д. Матвеева, И. К. Теслева болон бусад һайнаар хүдэлөө. Сэбэрлэгдэһэн 7,5 центнер үрэһэнэй шанарые гүрэнэй лабораторидо шалгуулхые эльгээгээ һэмди. 6 центнер үрэһэн тарилгын нэгэдэхи, үлөөшэнь хоёрдохи классай шанартай гэжэ тодоруулагдаа. Тиигэжэ ерэхэ хабар аймагайнгаа бүхы ажахынуудые куузикугай һайн шанартай үрэһөөр хангаха гээшэбди.

Иигэжэ куузикугай үрэһэ ургуулжа абаха арга ажахы бүхэндэ бии. Нютагтаа тааралһан өөрын үрэһэтэй болоо һаа, ургасань нилээд дээшэлжэ, ниитын малда шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэгдэжэ, һү шамыень ехэдхэхэ байнабди.

Ю. ЛЮТАЕВА,
РСФСР-эй габьяата агроном.

ҮРЭ ДҮН БАЯСУУЛНА

ГАЗАРАЙ хэшэг—ороohо таряан гээшэ манай гол баялиг. Тиимэһээ тэрээндэ ехэ анхарал хандуулагдана. Һүүлэй жэлнүүдтэ гектар бүриингөө ургаса нэгэ хахад дахин дээшэлүүлжэ шадагдаа. Хэрбээ 10 жэлэй саада тээ гектар бүриһөө 9 центнер таряа хуряадаг һаа, энэ жэлдэ 5052 гектарай тус бүриһөө 19 центнер ороohо абажа, 96 мянган центнер таряа амбаартаа оруулаабди.

Газарай үрэжэл һайжаруулга мал ажал хүгжөөлгэтэй, тэрэнэй тоо толгой олошоруулга, ашаг шэмэ дээшэлүүлгэтэй нягта холбоотой гэжэ хэлэхэ байнаб. Ниитын малай тоо толгойн олошоржо, ашаг шэмын ехэдхэхэ бүри тэжээлэй бааза эрид һайжаруулха асуудал гараа бшуу. Теэд энэ хүдэлмэри бидэндэ бэлэхэнээр бэелүүлэгдээ гэжэ хэлэхын аргагүй. Хабар, зун эртүүр ган боложо, удаань үбһэндэ, таряа хуряалгада орохотой сасуу, таһалгаряагүй адхарһан хура бороо ажалдамнай горитой һаад ушаруулаа. Тиибэшье колхознигууднай партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула, сагай уларилай бэрхэтэй байдалһаа тунхарингүй хараалһан зорилгоёо дүүргэхын, абаһан уялгаяа бэелүүлхын тула шангаханаар ажаллажа гараа.

Таряа хуряалгадаа жэгдэрэн ороод байтарнай, хура бороогой таһалгаряагүй ороходо, зарим нэгэн таряагаа сэхэ комбайндая, тэрэгүй һаа, юушье абажа шадахагүйбди гэжэ дурадхаһан юм.

Партийна организацитай, бүхы коммунистнуудтай зүбшэжэ үзөөд, нэгэ бага хүлеэхэ гэжэ шиидэһэн байнабди. Удаань хура бороошье зогсожо, ехэнхи таряагаа амяарлан хуряажа абаабди. Гэнсал хоёрдохи бригадынхид ехэнхи таряагаа сэхэ хадаһандаа, үрэ дүнгынь бусадһаа һураггүй доогуур байгаа. Нүгөөдүүлэйнгээ гектар бүриһөө 18—21 центнер шэниисэ хуряахадань, тэдэнэр 15,3 центнертэ хүргөө бшуу.

Таряа хуряалга, гүрэндэ худалдалга нэгэн доро эмхи гуримтайгаар үнгэрөө. Гүрэндэ 16 мянган центнер таряа худалдаха түсэбөө 155,5 процентээр дүүргээбди. Тиигэжэ даабариһаа гадуур Эхэ оронойнгоо амбаарта 10 мянган центнер ороohон тушаагдаа. Мүн хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэшье хаагдаа, страховой жаса бэлдэгдээ, ниитын малда хүсэд хүрэхэ талха тарянай зүйл илгагдаа, колхознигуудтаа хубаажа үгэхэ ороohоншье үлөө. Тобшохоноор хэлэхэдэ, тарян ажалһаа оруулха гэһэн олзо доходой түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Уридшалан тооложо үзэхэдэмнай, даабариһаа гадуур худалдаһан ороohонойнгоо түлөө гүрэнһөө 165 мянган түхэриг, бүхыдөө тарян ажалһаа 368 мянган түхэригэй олзо оруулхаар хүлеэгдэнэ.

Гектар бүриин ургаса дээшэлүүлгэдэ гол түлэб юун нүлөөлнэб гэхэдэ, газараа һайнаар элдүүрилжэ, намарай паар ехээр хахалжа, минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ ехэ гаргажа, эрхим сортын үрэһөөр тарилга хэһэнһээ болоо. Мүн механизатор бүхэнэй даалһан ажалдаа эзэн ёһоор, харюусалгатайгаар хандаһанһаа, таряагаа амяарлан хадажа абаһанһаань дулдыдаа гэжэ хэлэлтэй.

Бидэ шэниисынгээ ехэнхи хубиие паар дээрэ таридаг заншалтайбди. Гектар бүридэ 2,5 центнер үрэһэн таригдадаг. Ургасын хойноһоо харууһалгада гол анхарал хандуулагдана. Ямаршье ургамалда минеральна үтэгжүүлгэ саг соонь, зүбөөр оруулхада, ургасань нилээд дээшэлнэ гэжэ хэдэн туршалганууд гэршэлнэ. Жэшээнь, нүхэр Ханановай хүтэлбэрилдэг тракторна гурбадахи бригадынхид Тайщинск гэжэ газарта 145 гектар шэниисын гектар бүридэ 21 килограмм фосфор оруулхадань, ургасань гектарай 3,2 центнерээр дээшэлээ. Бригадынхид энэ талмай дээрэһээ 5000 түхэригэй нэмэлтэ доход оруулаа. Мүн Озёрск гэжэ газарта 60 га хүсы үбһэнэй гектар бүридэ 90 килограмм азотно үтэгжүүлгэ оруулхадамнай, ургасань гектарай 9 центнерээр дээшэлээ. Эдэ жэшээнүүдһээ харахада, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулбал, ургасань нилээд дээшэлхэ байһаниинь элишэлэгдэнэ. Ушар тиимэһээ бидэ саашадаа минеральна хуурай үтэгжүүлгые тарилгада ехээр оруулжа, ороohото ургамалнуудаа бултыень амяарлан хуряадаг болохо гэжэ шиидээбди.

Тракторна бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ Д. М. Полянскиин хүтэлбэрилдэг бригадынхид түрүүлжэ гараа. Тэдэнэр гектар бүриһөө 23,5 центнер ороohо хуряагаа. Бригадынхид зургаан комбайнаараа 767 гектар таряагаа амяарлан хуряаһан байха юм. Тиигэжэ 18068 центнер таряа амбаартаа оруулаа. Мүн 54 гектар обёосой гектар бүриһөө 25,2 центнер ургаса хуряагаа. Энэмнай ехэ амжалта болоно бшуу. Коммунист Дмитрий Митрофанович тус бригадые 12 жэлэй туршада хүтэлбэрилнэ. Тиимэһээ тэрэ ажалай баян дүршэлтэй, бэрхэ эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ байхаһаа гадна, бригадынгаа гэшүүдэй дунда хүндэтэй болонхой. Бригадада газар элдүүрилгэ агротехникын заабаряар ябуулагдадаг

Таряа хуряалгын дүн һаяхан согсологдоо. Комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Б. П. Кабаев эрхимлэжэ гараа Тэрэ «Сибиряк» түхэлэй комбайнаар 6372 центнер таряа суглуулан сохиһондоо, колхозойнгоо чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, колхозой правлени, партийна организациин үнэтэ бэлэгээр шагнагдаа. 5778 центнер хуряаһан Д. М. Полянский хоёрдохи һууриda гаража, 100 түхэригэй бэлэгтэ хүртөө. Тракторна бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ 4-дэхи бригада түрүүлжэ, правлениин, партийна организациин зүгһөө дамжуулгын Улаан туг, дурасхаалай бэлэгээр шагнагдаа.

Бүхы түхеэрэлгээр хангагдаһан, оньһожоруулагдаһан ороohоной нэгэ тоог бии. Тэндэхи хүдэлмэри үдэр, һүнигүй эмхидхэгдэнхэй. Полиһоо ерэһэн таряа буулгалга дээрэхи ажалда Р. А. Сафонова, Т. К. Кузовкина, Л. И. Рычкова болон бусад гэрэй эзэн эхэнэрнүүд эрхимээр ажаллаа. Тэдэнэр тус тустаа 11—14 мянган центнер таряа автомашинаһаа буулгаа. Эдэ үдэрнүүдтэ тоог дээрэхи ажал түлэг дундаа ябажа байна. Хүрэнгын ороohо сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэхэ, гүрэнэй лабораторидо шалгуулха хүдэлмэри ойрын үдэрнүүдтэ дүүрэхэнь. Мүн поли дээрэхи һолоомо суглуулагдажа, бултадаа һүрилэгдөө шахуу. Энэ хүдэлмэрие СССР-эй Верховно Соведэй депутат А. Ф. Барфоломеевагай бэрилдэг звеногойхид ехэтэйгээр хэнэ.

Намарай паар хахала... рэ дэлгэрһэн мүрысөөн... тористнууд Ю. Г. ... Н. П. Иванов хоёр ... гараа. Тэдэнэр хүдэлмэ... үдэрэй туршада тус ту... гаран гектар хахалаа.

Хүн бүхэн хүдэл... зэргээр түлбэри абаха... Тиимэһээ энэ асууда... той анхарал хандуулагд... лаанай даабариин ... тухай таряашад, мех... нуудай дунда ойлгу... ехэ хүдэлмэри ябуула... шэнь, комбайнер үдэ... гектарай таряа сабша... бөө дүүргээд байбал, ... риг олохо. Хэрбээ ... үлүүлэн дүүргэбэл, са... һэниинь нэгэ хахад ... шэлхэ зэргэтэй. Колхо... түрүүлжэ гараһан ... Б. П. Кабаев бүхы... центнер таряа суглу... ходоо 400 түхэриг аба... на. Правлениин шии... тэрэ энэ олзынгоо ха... мүнгөөр, бэшыень ... абаха байна. Нүхэр ... үлдэгшэ 200 түхэриг... лөө колхозһоо центне... түхэригөөр гэхэ гү, ... дөө 17 центнер ороohо ... болгон абаа.

Ажахын жэлые ... мнай гэшүүд һайн үрэ... гөөр дүүргэжэ байна. ... мал ажалай болон тар... лай продукцинуудые ху... жэлэй түсэб—захил ... дүүргэгдэхэ.

К. БЕЛО...
«Родина» кол...
гуру...

БИИРЭ

ГОЁ ҺАЙХАНТАЙ УУЛЗАЛГА

Тала дайдые элдэбын үнгөөр ...ьглэн гоёоhон ягаа-улаан сэ...үүдэй хоорондуур пэгшэрхэй ...лдан гүйжэ, арюун хонгор ...р наhаяа үнгэргэhэн хадаа, му...шье ургы сэсэгээр бүрхөөмэ ...гээтэ талаяа хужарлан ха...а, сэдьхэлэй эгээ hайхан мэ...дэ ээлэгдэнхэй, гоё hайхан...ай дахинаа тон дүтөөр уулзаhа... мэдэрхэш.

...арабшалан байжа хараха ян...а, тэрүү холо аад, сэдьхэлдэм ... дүтэ шэнгеэр hанагдаха юм. ...рабтар хүрин үнгэтэй гүбээ...ай дабхаряатан гэнжэтэнхэй, ...ир номин огторгой доро хэтэ...о нойрсоно янзатай. Набтаршаг ...ээнүүдэй саанахана, огторгойн ...агаар бөөгнэрhэн хүбэн сагаан ...дэй бүришье наагуур мирал...на нуурнууд эндэ тэндэшье ...ирлэжэ, оёоргүй гүнзэгы ог...ройн нюдэд шэнги харагдаха ...

...ужам тэнюун Буряадаймнай ... зүгтэ иимэ үзэсхэлэнтэ зураг ... бэлэй. Нэгэ дүтэлэн, нэгэ ...лдон байжа харанаб. Мүн даа, ...рувын нэлэнхы тала, сэнхир ...ин нуурнууд өөрөө ерэнхэй, ...рейн нэгэ буланда hуурияа ба...ар эзэлээ ха юм. Буряад оро...й түхэл шэнжын нэгэ зурлаа, ...мэшье, хаанашье хада дабтагдахагүй өөрын онсо шэнжэ энэ гээшэл даа.

Ушар юуб гэхэдэ, Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ Буряадай уран зурагай республиканска музей, республикын уран бүтээлэй арадай байшан самодеятельнэ уран зурааша Ирма Юльевна Худяковагай уран бүтээлнүүдэй выставкэ эмхидхэжэ, тус музейдэ нээгээ.

Дээрэ дурсагдагша зурагаа уран зурааша «Ярууна» гэжэ нэрлэhэн байна. Яруунаар үшөө ябажа үзөөдүй хүнүүдэй hонирхон харахань гайхалгүй ааб даа. Хужарлан харахаар, омогорхон баясахаар юумэн бии гээшэ. Уран зурааша өөрөө Яруунада байдаггүй аад, Буряадай хойто зүгэй дайдые онсо өөрын нюдөөр адаглан хаража, түхэл шарайень зүбөөр, тодо хурсаар харуулжа шадаа. Оюун бэлигэй эди шэди, гоё hайханай дундаршагүй нюуса одоо энэ ха юм.

Ирма Юльевна Худякова геолог мэргэжэлтэй хүн, Түнхэнэй аймагта ажаhуудаг. Ажалаараа Буряад нютагуудаар саг үргэлжэ ябажа, дайдын баялигые онгилжо, нюусыень таажа, арадай ажахын хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулалсажа байдаг гээшэ. Тиигэбэшье сүлөөтэй сагтаа биирэеэ гаргажа, сэдьхэлдэнь үни хада бүридэлдэhэн зурагаа урлан бүтээжэ ородог. Темэнь ажалтайнь нягта холбоотой. Жэшээнь, «Археолог аян замдаа» гэжэ зурагыень миин лэ hанаа амархан харахын аргагүй. Һүни, үдэршье хада, хүбшэ тайга соогуур hэтэ ябажа, байгаалиин али олон аашые дабажа гараhан залуу хүбүүнэй шарайда эсэhэн тулиhанай тэмдэг үзэгдэнэгүй, харин үнөөхи туламаа үргэлhэн зандаа, хайшаашьеб даа холо руу шэртэнхэй, омог дорюун алхалха юм. Минии hанахада, уран зурааша энэ хүбүүе hанаанhаа абажа зураагүй, харин имагтал урагшаа тэгүүлhэн, бэрхэшээлhээ айхые мэдэдэггүй нилээд олон археологуудай түхэл шэнжые ниитэлэн харуулхые оролдоо хаш. Элдэб үнгын шэрэ тон зүб хэрэглэжэ, байгаали хүн хоёрой хоорондохи холбоое онсо тэмдэглэн харуулна. Шухалань гэхэдэ, зэрлиг тайгын хоорондо хүн гансаарданагүй, байгаалиин ёhотой эзэн, эгээ дүтын нүхэр шэнги харуулагдана. «Вера ба Юрий Худяковтон» гэжэ зурагынь ехэ удха шанартай. Түрүүшээр харахада, гэр бүлэдэ сэхэ хабаатай бүтээл гэжэ hанамаар. Теэд энэнь даншье тиимэ бэшэ. Үнгэтэ шулуунуудые стол дээрээ табинхай, тон анхаралтайгаар шэнжэлэн хаража, бодолгото болонхойнууд. Ажабайдалай үргэн салуу харгы замда гаража ябаhан хүбүүн басаган хоёр юун тухай ухаагаа гүйлгэнэб. Зүгөөр тэдэ хоёрой бодолгото болохоор, ерээдүй тухайдаа hанаагаа зобохоор юумэн яhала бии гээшэ. Мэргэжэл, ажал хүдэлмэри, хуби заяан тухай бодоходоо, арад зонойнгоо, Эхэ оронойнгоо саашанхи хуби заяан тухай бодоно бшуу. Энэ талыень уран зурааша зүб тэмдэглээ гэжэ хэлэлтэй. «Түүдэгэй дэргэдэ» гэжэ зурагынь тон иимэ удхатай. Улаабхилжа байhан галай дэргэдэ хэсылдин хэбтээд, зүүн гараа дулаасуулжа байhан залуу геолог басаган бүхы юумэндэ хамаагүй хандаһагүй, hүниин тайга соошье гансаарданагүй. Галай толондо энеэбхилэд гэhэн нюурынь, хэбтэжэ байха маягыншье онсо өөрын удхатай, авторай маяг хэлбэри эндэ яахын аргагүй бии гээшэ. Тэрэшэлэн «Үдэшын манан», «Амар мэндэ, наран», «Баргажанай дардам харгы» гэхэ мэтэ зурагуудынь зураашын хараа шэглалые, hанал эрмэлзэлые эли бодо гэршэлнэ.

Үзэсхэлэнтэ гоё байгаали, геологууд зураашын гол темэ болоно гэжэ хэлээ hаа, эндүүрхэбди. Ушар юуб гэхэдэ, И. Ю. Худякова хүнүүдэй дүрэ зурахадаа шадамар байна. Жэшээнь, «Буряад хүгшөөдэйн дүрэ» гэжэ зурагыень hанаа амархан хаража болохогүй. Хаанта засагай зоболонгые тэсэhэн, мүнөө сагай сэсэгтэ hайхан жаргал эдлэлсэhэн хүгшөөдэйн түхэл шэнжые, абари зангые яhала зүб харуулаа. Үгышье hаа, «Басаганай дүрэ», «Моондын мадонна» «Саяанай мадонна» болон олон бусад зурагуудынь зураашын бэлиг шадабарие, олон жанрай зурагуудые жэншэдгүй hайнаар урлан бүтээхэ шадалтайе үшөө дахин гэршэлнэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, И. Ю. Худякова уран зурагай тусхай hургуули дүүргээгүй, тад ондоо мэргэжэлтэй ааб даа. Тиигэбэшье гоё hайхантай бага наhандаа нүхэсэжэ, тэрэнэй дундаршагүй баялигые ходо шэнжэлжэ, өөрөөшье хүнүүдтэ баяр бэлэглэхые шиидэhэн байгаа. Уран зурааша hанаhанаа хүсэлдүүлээ гээшэ. Саашадаа хүнүүдые гоё hайхантай олоор танилсуулжа, сэдьхэлдэнь ургы сэсэг бадаруулжа байхань дамжаггүй.

М. ОСОДОЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Вера ба Юрий Худяковтон», «Түүдэгэй дэргэдэ», «Амар мэндэ, наран!» «Тиссэ гол» гэжэ зурагуудые харанат.

Ц ЦЫРЕНЖАПОВАЙ буулгабари.

ЗУРАГЛАЛ

ХҮНҮҮД БАЯР ХҮРГЭНЭ

Арба юhэн наhан—эгээл hайхан хаhа. Энэл наhандаа хүн зоригоо хүрсадхажа, ухаан бодолоо гүнзэгырүүлхээ оролдодог. Мэргэжэл шадабаряа шэлэжэ, эрдэмэй хангил өөдэ эршэмтэйхэнээр зүдхэжэ мэдэдэг. Теэд Николай Тараевта тиигэхэ арга байгаагүй. Тэрээндэ хүшэр хүндэ, аюултай, харюусалга ехэтэй хуби заяан тудаа. Тэрэ арбан юhэтэйдөө фронт мордожо, ээрхэг шунахай дайсадhаа Эхэ ороноо хамгаалалсажа ороо hэн.

Газар тэнгэри хоёрой мүргэлдэhэндэл галзуу ехэ hандарал, мүндэр шэнгеэр адхарhан hомонуудай эшхэрээн, бомбонуудай тэhэрээн. Гал дүлэн, утаа уняар...

Түрүүшынгээ үдэрhөө эхилжэ тэрэ полкын артиллерийскэ тагнуулшаар ябаа. Хододоол түрүү линидэ дабшадаг hэн.

1943 оной намар Днепр мүрэниие гаталжа, саада бэедэнь плацдарм эзэлхэ гэhэн шанга захиралта хоёр полкдо үгтэбэ ха. Нэгэ полкдонь Николай Тараев ябалсаа. Һүниин харанхые hамбаашалан, тэдэнэр бүлэг бүлэгөөрөө Днепр мүрэниие гаталжа захалбад. Саада бэедэнь бата бэхи халхабшануудые түхеэржэ, үхэлтэ буунуудаа бэлэн тодхоhон дайсад тэдэниие прожекторнуудаар гэрэлтүүлэн буудажа оробод. Аадар шэнгеэр адхарhан hомонуудай дундуур алхамшье урагшаа дабшахань бэрхэтэй байгаа. Дээрэhээнь дайсадай самолёдууд бомбонуудые хаяжа захалбад. Нүгөөдэ эрьедэ дүтэлхэ тумань дайсад улам галзуугаар буудажа оробо. Тиибэшье hаань, манай түрүүшын сэрэгшэд мүрэнэй нүгөөдэ эрьедэ бии боложо, дайсадай урдаhаа сэхэ тулалдажа эхилбэд.

Тэрэ байлдаанда эрэлхэг зориг харуулhанайнгаа түлөө Николай Тараев Улаан Одоной орденоор шагнагдаа hэн.

Дайнай дүүрэтэр Николай Тараев олон шанга байлдаануудта хабаадалсаа. Үдэр бүри үхэлэй эрмэг дээрэ ябабашье, нэгэшье шархатангүй илалтын мүнхэ тугые мандуулалсаа hэн. Хаанашье тэрэ совет сэрэгшын алдар нэрые дээрэ үргэжэ, дайсадай урдаhаа шэн зоригтойгоор тулалдадаг байгаа.

Дайнай hүүлээр Николай Шагдурович Тараев hандарhан Эхэ ороноо хүгжөөн бодхоолсохын түлөө эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Һүүлэй арбан юhэн жэл таhалгаряагүй Закаменск хотын милициин таhагта ажаллана. Тэрэ городойнгоо олонхи хүнүүдые танидаг, хаана ажалладагынь мэдэдэг болонхой.

Эсэгэнэр, аханараймнай хүшэр хүндэ байлдаан соогуур тэмсэжэ мандуулhан жаргалта hайхан байдалыемнай бүдүүлигээр эбдэдэг зарим нэгэ хүйхэрнүүд дайралдаhаар. Николай Шагдурович тиимэшүүлые элирүүлдэг, тэдээнтэй тэмсэдэг, ажалша үнэн сэхэ хүнүүдэй амгалан байдал сахидаг хүн хадаа ажалаараа хананги ябадаг. Журам эбдэhэн, замаа алдажа, гэмтэ харгыда орохон, хулгай худал хэhэн хүнүүдые тэрэ уруунь дарахаа, муудуулхаа hэдэдэггүй, харин тэдэнэй гэмтэ ябадалые ойлгуулжа, үнэн сэхэ, hайн hайхан замда оруулхаа, хүн нэрыень өөдэнь үргэхые оролдодог.

Энээнэй баримта болгон Николай Шагдурович Тараевтай ушарhан олон тоото баримтануудай нэгые дурдая.

Тиихэдэ Николай Шагдурович городойнгоо гол үйлсэдэ ябажа байгаа hэн. Үйлсөөр урагша хойшоо hүндэлhэн хүнүүдэй дунда тэрэ hэжэг түрэмэ хүниие гэнтэ хараба. Тэрэнь урда тээнь хулгай хэжэ баригдаад, хаалтада байhанаа hаяхан лэ табигдаhан юм. Хараhаар байхадань тэрэ хүн городой «универмаг» руу сэхэ орошобо. Дежурна милиционер тэрэнэй хойноhоо алхалшаба. Универмагта ороходонь, мүнөөхи хүн бүлэг эхэнэрнүүдэй хажуугаар түрисэлдэжэ байба ха. Тэрэ милиционерэй орожо ерэхые обёороогүй, хойноhоом хүн адаглажа байна гэжэ hэжэглээшьегүй. Николай Шагдурович хүнүүдэй саана хорожо, тэрэнэй хайшаа ошохые алдангүй адаглана. Тииhээр байхадань, хулгайшан эхэнэрнүүдэй обооролдон түрисэлдэхые hамбаашалан, нэгэнэйнь хармаанда орожо, мүнгэтэй сүүмхыень hугалжа үрдибэ. Мүнгөө абхуулhан эхэнэршье, тэрэниие тойрожо байhан хүнүүдшье юушье обёоронгүй hула үлэшэбэд. Һамбааша хулгайшан тэрэ сүүмхэеэ түргэхэн хармаандаа хэжэ, саашаа тэрьелхээ забдахадань, Николай Шагдурович дары хажуудань бии боложо, ээм дээрэнь гараа табяадхиба. Балшыса баригдаhан хулгайшан арсажа шадабагүй. Милиционер тэрэнэй хулгайлhан мүнгые тэрэ доронь ээзэндэнь бусаалгажа, өөрыень абажа, газаашаа гараба.

Тэрэ үдэр Николай Шагдурович энэ хулгайшантай нилээд хөөрэлдэбэ. Хулгай хэhэнэйнь түлөө тэрэниие хоёрдохёо хатууханаар хэhээжэ болохо байгаа. Теэд милиционер яраагүй. Гэмтэ ябадалаа орхижо, ажал хэжэ, үнэн сэхээр ажаябахыень хулгайшанда ойлгуулхань шухалаар hанагдаа. Хулгайшанай сэдьхэл онгойлгожо, ажабайдалаа хирэгүй hайхан нюдөөр харахыень заагаа. Николай Шагдурович нээрээшье сэдьхэлдэнь таарахаар харгы олоо ха. Тэрэнь саашадаа ажал хэжэ, үнэн сэхээр ябахаб гэжэ үгэеэ үгэжэ гараа бэлэй.

Тэрэнэй hүүлээр жэл болоод байхада мүнөөхи хүн Николай Шагдуровичта Тараевта орожо ерээ hэн. Тэрэ, нээрээшье, үгэhэн үгэеэ дүүргэжэ, ажал хэдэг, үнэн сэхээр ябадаг болоhон байба. Тэрэнэйнгээ ашаар жаргажа hууха инаг hайхан нүхэрөө золгожо, хүбүүтэй болоhоноо дуулган, арюун сэхэ замда ороходонь туhалhан милициин сержант Николай Шагдурович Тараевта үнэн hайхан сэдьхэлэй баясхалан хүргэбэ ха.

Николай Шагдурович Тараевта хүнүүдэй баясхаланда хүртэхэhөө үнэтэй юумэн үгы юм. Хүнүүдэй баясхаланда тэрэ нэгэнтэ бэшэ хүртэдэг.

Ажалдаа оролдосотой hайнаар хандадаг байhанайнгаа түлөө Николай Шагдурович Тараев хэдэн медальнуудаар, Совет засагай тогтоhоор 50 жэлэй ойн медаляар шагнагданхай.

Ехэ юумэ үзэhэн хүнүүд даруу номгон ябадаг. Николай Шагдурович Тараев тиимэ хүнүүдэй нэгэн юм.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Жэлэйнгээ түсэбые—болзорhоонь урид

Улаан-Үдын Революциин талмай дээрэхи универмагые мэдэхэгүй хүн республика доторнай хомор байха. Магазинай коллектив, Буряадаймнай бүхы ажалшадта адли, юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө оролдоно. Октябриин хубисхалай 54-дэхи ойн баярай мүрысөөндэ орохсон, III кварталайнгаа түсэбые 102,2 процент дүүргээ hэн.

Нэгэ hара соо эндэ миллионhоо үлүү түхэригэй наймаа хэгдэдэг. Магазинай 18 таhагта хамта дээрээ 133 хүн хүдэлнэ, тэдэнэй олонхинь тусхай мэргэжэлэй hургуули дүүргэнхэй, «Коммунис ажалай ударник» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Магазинай эмхидхэлэй - түсэблэлгын таhагые даагша нүхэр Т. Н. Суриковагай хэлэhээр, hаядаа универмагай хүдэлмэрилэгшэд бүхы коллективээрээ энэ хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө мүрысэжэ эхилхэнь.

Эхэнэрнүүдэй пальтогой таhагай наймаашан Е. Голубева, плати худалдадаг В. Захарова болон наймаашад А. Скрипкина, Ф. Юхнина, А. Иванова болон бусад ажалдаа оролдосотой, суг хүдэлдэг нүхэдтөө хододоо жэшээ харуулдаг, хүн зоной зүгhөө баяр баясхаланда хүртэдэг байна.

Тус универмагай коллектив жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид, декабрь hарын тэн болотор дүүргэхээр шиидэнхэй. Энэ зорилгодоо тэдэ хүрэхэл байха гэжэ найданабди.

О. АГИЕВ.

Ажалшадай бэшэгүүдhээ

ЮУНДЭ ГАЗЕТЭНҮҮД НЯАГДАНАГҮЙБ?

...ботын үдэр «Буряад үнэн» ...худалдан абажа уншаха гэ..., киоскнуудта дууhашаhан .... «Халаг даа, энэ үдэрэй ...» хуудаhанда урданайхидал hонирхомоор юумэн гараhан ... уншагдангүй үнгэрхэнь ха даа, хаанаhаашье оложо ун...а юм гээшэб» гэжэ шэбшэжэ ...раа, Ленинэй гудамжада ... ондоо газетэнүүд няагдаатай ..., тэндэ баhал «Буряад ... газетэ няагдагша хамнай» ...баярлан hанаад, яаралтай... ошообоб. Эндэшье урмаа ху...а баатай бологдобо. «Буряад ... няагдахаhаа байтагай тэб...э хабтагайн фанерэ хуураажа. ...ужа, нүхэ гаража hангии...ан — үзэмжэгүй муухай ... амhайжа урдаhаамни бай...

...«Буряад үнэн» газетэ няа...хабтагайнь эбдэржэ, няагда...болишоо юм гү, али бүхы ...нүүд няагдаагүй гээшэ гү ...дам саашань hонирхобоб. ... гудамжада «Правда Буря...», «Советская Россия». ..., «Комсомольская правда» ...энүүд таhалгаряагүй табиг...байха ёhотой юм.

...эд ошожо хараhамни, дээрэ ...дагша газетэнүүд ноябриин ...ээ хойшо няагдаагүй байбал...

...өө хаана, ямар газетэнүүд ...ай анхаралда табигдадаг ...?

Коммунистическэ гудамжада журнал «Крокодил», «Известия», «Правда», «Буряад үнэн» газетэнүүд няагдадаг юм. Энэ гудамжада ерэжэ харабаб. Эндэхи газетэнүүд баhал ноябриин 11-hээ хойшо үгы байба. «Буряад үнэн» газетэ няадаг хабтагайнь үгы болошоhон, хуушан hууридань жэбэршэhэн хадааhанууд ёдойлдожо байбал даа. Эндэhээ трамвайда hуужа, элеватор ошобоб. Анхандаа эндэ олон ондоо газетэнүүд байгша hэн. Мүнөө ямаршье газетэ няагдаагүй, хооhон хананууд үзэмжэгүйгөөр намайе угтаба. «Советская Россия» газетын октябриин 5-най номер, уншэрhэн юумэдэл, гансаардангяар харагдана.

...Мүноө хайшаа ошохо хэрэгтэйб. Киоскнуудта газетэнүүд дууhашоо. Эдэ гурбан гол гудамжада няагдаха газетэнүүд няагдаагүй, тиигэбэл ондоо тээ бэдэрhэнэй hүүлдэ хооhон ябадал гэжэ бодобоб.

Нээрээшье, юундэ энэ гудамжануудта газетэнүүд үдэр бүхэндэ няагдаагүй, эмхи гуримгүй болошооб? гэhэн бодол ээлүүдгүй хүнэй толгойдо ороодхино.

Би үглөөдэрынь ерэжэ, баhа хараа hэм. Нэгэшье газетэ няагдаагүй, үнөөхил зандаа хуушан газетэнүүд байгаа hэн. Иимэ ушар ганса мүнөөшье болоогүй. Суббото амаралтын үдэр хоёрто бүхы газетэнүүд няагдаагүй. Заримандаа хахад недели шахуу няагдангүй байдаг. «Буряад үнэн» газетэ hараhаа дээшэ огто няагдахаяа болишоhон байна.

Иимэ хайхарамжагүй, харюусалгагүй ябадал хэпhээ болоноб, юундэ хэмжээн абтадаггүй гээшэб гэжэ шанга эрилтэ табихаар саг ерээ.

Энэ жэл «Буряад үнэн» газетын гаража эхилhээр 50 жэлэйнь алдарта ой болохонь. «Буряад үнэн» газетын энэ хугасаа соо арад зондоо ямар ехэ туhа нүлөөтэй, хүмүүжүүлхы удха шанартай байгааб гэжэ хэлэхэ болоо hаа, захагүй ааб даа. Жэлhээ жэлдэ «Буряад үнэн» газетые захигшадай, уншагшадай тоо олошоржо байна. Тиимын тулада «Буряад үнэн» газетые республика дотороо олоор тарааха, няаха газартань няаха угаа шухала. Манай «Буряад үнэн» газетэдэ ямар hонин hайхан, хурса удхатай, ёhотой нюдэнэй хужар, шэхэнэй шэмэг болохоор зураглал, очеркнууд, шүлэгүүд, шогтой хүхюун онтохонууд, рассказууд хэблэгдэдэг гээшэб! Эдэ бүгэдые өөрынгөө түрэл жэнхэни буряад хэлэн дээрэ уншаха, шэхэндээ шагнаха дуратай хүнүүд Улаан-Үдэдэмнайшье яhала олон гээшэ. «Буряад үнэн» газетые ганса Ленинэй, Коммунистическэ гудамжада бэшэ, үшөө хото, хүдөө холбоhон, ниилүүлhэн, зүг бүхэн тээшээ ошоhон харгын бэлшэр дээрэ—автовокзал, түмэр харгын вокзал, аэропорт дээрэ тусхай реклама—хабтагай хадажа, тэрээн дээрээ үдэр бүхэндэ няажа, үлгэжэ байдаг hаа ехэ hайн байха hэн гэжэ hанагдана.

Д. ДАМБИЕВ,
уншагша.

Африкан Бальбуров

НАРАН УЛАСААР АЯНШАЛГА

БАЯРТАЙ, ТОКИО, ЯПОН ОРОН!

МАНАЙ аяншадай гоё hайхан Никко хотые хаража ябахадань, би онгосо дээрээ Токиогой телевизионно дамжуулгануудые хаража hуугаа hэм.

Эгээн түрүүшээр айхабтар ехэ мүрысөөн харуулагдаба. Тэрэмнай бүхэ барилдаан шэнги аад, зэрлиг наншалдаанда адли — юрэдөөл жэхыдэhэ хүрэмөөр юумэн даа. Манай гүрэндэ иимэ мүрысөөнэй болодоггүйнь hайн. Айхабтар үндэр шотландец негр хоёр тулалдаа. Тэдэнэр бэе бэеэ гам хайрагүйгөөр мушхана, гар хүлөө хуха татахаhаа нааша аашалалдана, үдьхэлхэ, ёборолсохо гээшэнь аргагүй. Нэгэ үе бэе бэеэ бажуужа, балбажа орохо юм. Гэнтэ негрынь холоhоо гүйжэ ерээд, хоёр хүлөөрөө нүгөөдынгөө гэдэhэ руунь үдьхэлжэрхёо. Тиихэдэнь мантан томо шотландец тэбхэр аргамжа хорёоhоо гаратараа хиидэжэ унаа. Энэмнай юун гэhэн зэрлиг муухай тулалдаан гээшэб? Нэрыень ойлгожо абаагүйб, зүгөөр тэрээн тухай дурдахадаа, жэхыдэhэм хүрэдэг. Би өөрыгөө тиимэ аймхай хүн гээшэб гэжэ hанагшагүйб, залуудаа боксер ябаhан хүм, тиибэшье иимэ жэрхэмшэгтэ зэрлиг наншалдаа харахадаа далтираа hэм.

Тэрэнэй удаа уран hайханай фильм хараба. Тэрэ фильм аяар дүрбэн час үргэлжэлөө. Япон фильмүүдые харахада, ехэ hонин гэхын аргагүй. Хаража байhан хүн хирэ болоод лэ, урмаа хухарха янзатай. Юуб гэхэдэ, эгээл hонирхолтой газарта киногоо болюулаад, элдэб соносхол дамжуулха юм. 9—10 минута болоод лэ кино таhалдажа, энэ тэрэ юумэ худалдан абагты гэhэн соносхол дамжуулна. Гэбэшье, яhала гоёор табигдаhан кино гэжэ сэгнэхэ хэрэгтэй. Уран hайханайнь шэнжэ гайхалтай hайн, операторнуудай буулгаhаниинышье таатай зохид. Энэ фильм хараад, Японой алдар суута барилдаан—каратэ, дзю-до, джиу-джитсу болон бусад хаанаhаа гараа юм гэжэ түрүүшынхиеэ мэдэжэ абабаб. Япон таряашад мянган жэлэй туршада самурайнуудтай тэмсэхэ үедөө барилдаанай иимэ арга бии болгоhон байна. Самурайнуудай зонхилжо байха үедэ япон таряашадай буу зэбсэг барихань хорюултай hэн. Тиихэ үедэл буу зэбсэггүй таряашад зэбсэг түгэс самурайнуудтай тулалдаха дүрэ арга бии болгоо.

Япон кино тухай хүнүүд hонин юумэ хөөрэлдэдэг. Кинотеатрнуудта багахан забhарлалгатайгаар түхэреэн еүүдхэдээ фильмүүд гарадаг юм байна. Хонохо газаргүй хүн заримдаа дулаан газарта кино хаража, hүниие үнгэргэдэг. Киногой билет нилээд сэнтэйшье hаа—700—900 иен, манайхяар 1 түхэриг 75 мүнгэн — 2 түхэриг — гостиницада хонохоhоо hураггүй үнэгүй болоно. Япондо театрта орохо билет ехэ үнэтэй. 7000—10000 иен, манайхяар 17—25 түхэриг болоно. Токиогой асари томо концертнэ залда болоhон Святослав Рихтерэй концертын билет 5 мянган иен гэхэ гү, али 12 түхэриг 50 мүнгэтэ байгаа гэлсэдэг.

Манайхинай Никко хотоhоо ерээд үзэhэн хараhан гоё hайхан зүүн зүйлнүүд тухай зүрхэ сэдьхэлээ доhолгон байжа хөөрэхэдэнь, тиишэ ошонгүй, бүхэли үдэртөө телевизорээ хаража hууhан би ехээр халаглаа hэм.

Камакура хото ошохо болоходоо, би урда үдэрэйнгөө алдууе hанан, хамагhаа түрүүн даб гээ hэм. Энэмнай программынгаа ёhоор Токиоhоо гараха эгээн hүүлшымнай аяншалга байгаа. Камакура—ниислэл хотоhоо 51 модоной газарта байдаг эртэ урдын город юм. Камакура 1192 онhоо 1333 он болотор Японой анха түрүүшын феодальна правительствын ниислэл байгаа юм. Эндэ олон тоото түүхэтэ хүшөөнүүд бии.

Манда юу харуулхаяа аяншадай бюро уридшалан hайнаар түсэблэhэн байна. Аяншалгымнай программын нэгэ талатай байhаниинь мүн Камакурада баhал элирбэ. 136 мянган хүн зонтой, үзэсхэлэн hайхан түхэлтэй гоё энэ хотодо дүтэлжэ ябахадаа, Ямагути-сан хөөрэжэ эхилбэл даа:

— Энэ хотодо 700 жэлэй саада тээ баригдаhан дуган бии юм. Одзина гэдэг императорто зорюулжа бариhан тэрэ дуган Цуругаоко-Хатимангу гэжэ нэрэтэй. Камакура хото анха түрүүшын сегунай город юм, а-а-а...

Харгыдаа бидэнэр дельфинэй парктай танилсаабди. Бүхы дэлхэйн бага сага газетэ, ном уншадаг хүнүүдэй анхарал хандуулдаг далайн эдэ амитадай хүнэй гайхахаар наада харуулхыень хараабди. Дельфинүүд уhан сооhоо аймшагтай шуран солбоноор булгин гараад, агаараар зурагас гээд, hөөргөө уhа руугаа орошоно. Һүүлэйнь шарбагад гэхэ харагдаа. Мантан томо бэетэй дельфинүүд галаар дүлэтэжэ байhан түхэреэн түмэр соогуур хиидэн үнгэржэ, уруугаа, өөдөө хаража ябаад эрьелдэжэ, мушхаржа, бүжэглэн хатарна. Дельфинүүдэй харуулhан цирк хараhандаа, бидэ булта тон ехэ баяртайбди.

Манай аяншад Тосибын электротехническэ компаниин эрдэм шэнжэлгын институдай үүдэндэ автобусуудайнгаа тогтоходо, ороной үйлэдбэритэй танилсуулха аяншадай программын ямар гайтайгаар зохёогдоhон байгааб гэжэ бидэ одоол ойлгобобди. Кагосимын оршондохи дундада үеын гараар хэгдэдэг ажалтай арбан гурбан хүнтэй заводхон, Осакадахи эртэ урдын пивын завод... Тэрэнэй hүүлээр мүнөө үеын электротехникын эди шэдиие харуулхань ха юм. Юу гэхэб даа, шадаа бшуу!

Тосибын компаниин институдай ажахытай танилсахадаа, Японой электротехническэ промышленностиин мүнөө үеын туйлалтые, тэрэнэй ерээдүйе хаража, мэдэжэ абабабди. Эндэмнай электрическэ лампочкаhаа абаад, мүнөө үеын орёо оньhон приборнууд хүрэтэр бүхы юумэн хуу бии. Эндэ бидэ телевидениин эди шэдиие харалсан байжа дуугаралсаха телефоной түхеэрэлгэ харабабди.

Тосибын институдай эди шэдинь—зайн галай хүсөөр зураг зураха арга болоно. Харанхы таhалга соо гэрэл сагаан экран дээрэ гэнтэ хүхэ сэнхир огторгой зэнхын харагдашаха юм. Тэрэ тэнгэриин гайхалтай хүхэ—шэрэ будагаар иимэ юумэ зурахын аргагүй. Тиигэжэ байтар hүниин тэнгэридэ одо мүшэд ялалзашана—үнэн бодото одо мүшэд лэ даа, сайбар үүлэн харагдана. Удаань Фудзияма уула лабхайhаар бии болоно. Электрын гэ-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

ПРОФЕССОРЫЕ АМАРШАЛНА

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институт соо үлгэгдэhэн соносхол олоной анхарал татана.

Институдай ахамад багшанарай нэгэн физико-математикын наукын доктор Николай Иванович Ивановто профессорэй нэрэ зэргэ олгогдоhон тухайнь тэндэ мэдээсэгдэнхэй.

Буряадай АССР-эй эрдэм ухаанай габьяата ажал ябуулагша Н. И. Ивановые сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь, эрдэм бэлиг заалгаhан hурагшадынь үндэр нэрээрнь дашарамдуулан халуунаар амаршална.

Н. ЕФИМОВ.

ХАТАРШАДАЙ СЕМИНАР

Республикын арадай Соёл гэгээрэлэй байшан соо бальна хатар хүтэлбэрилэгшэдэй семинар эхилбэ. Республикын хоёрдохи, Бүхэроссин дүрбэдэхи конкурсдо хабаадаха зонние болон бальна хатарай ансамбльнуудые бэлдэхэ зорилго тус семинар урдаа табинхай.

Республикын аймаг бүхэнэй, Улаан-Үдэ хотын Соёлой болон пионернүүдэй байшангуудай хүдэлмэрилэгшэд, юрын ажаhуудал харуулhан хатарнуудые хүтэлбэрилэгшэд тус семинарта хабаадалсана. Тэдэнэр эндэ гадаадын гүрэнэй, классическа болон совет хатарнуудта hурана, шэнэ хатар заалгана. Шэнэ хатарнууд гэбэл, цыган хатар, «Радда», (авторынь Л. Г. Степанова), болгар хатар «Буяна» (Л. С. Школьников, Ж. Петров гэгшэдэй хамта найруулhан), «Барыня», «Дагестаночка», «Рид-рото» гэхэ мэтэ.

Балетмейстер Л. Ф. Пинигина, арадай творчествын байшангай методист В. В. Абгалдаева гэгшэд семинарта хабаадагшадые хүтэлбэрилнэ.

ҮБСҮҮНДЭНЬ ТЭМДЭГ ЯЛАРБА

Дээшэлүүлэгдэн абтаhан социалис уялгануудаа болзорhоо урид дүүргэhэн ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдтэ РСФСР-эй Зам харилсаанай министерствын зүгhөө «Түмэр харгын транспортын социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэhэн тэмдэг барюулагдаба.

Тэдэмнай хадаа зэр зэмсэгэй цехэй мастер А. А. Айдаев, слесарьнүүдэй цехэй бригадир В. В. Бураков, капитальна барилгын шулуушадай таhагай бригадир М. И. Бессонов, дизельнэ цехэй электро-шэрээгшэ Н. А. Видутов, вагон хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэн И. Л. Журба, түмэр конструкциин цехhээ В. И. Завгородний, шудхалгын цехэй начальник А. С. Тапхаев, локомотив хабсаралгын цехэй шэрээгшэ С. Ц-Д. Цырендоржиев гэгшэд болоно.

Улаан-Үдын Ленинэй ордento ЛВРЗ-гэй коллективэй түсэбөө дүүргэлгэдэ эдэнэрэй хубитаяа оруулhаниинь үндэрөөр сэгнэгдэбэ.

В. КАРНАУХОВА.

ТУЛА. Илалтын талмай. 1941 оной намар. Эндэ городые хамгаалгын хатуу шанга байлдаан болоhон байгаа.

ТАСС-ай фотохронико.

Африкан Бальбуров

Наран уласаар аяншалга

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта).

рэлээр зураг зураха аргые нэн түрүүн театрнуудта хэрэглэхэ ёhотой гэжэ hанаадхибаб. Театрнуудай үнэтэй, мүн бараатай томо декорациин орондо зайн галаар зураг яларуулхада, хэды амар, хэды гоё гээшэб!

...Үнэтэй ресторанда орожо эдеэлбэбди. Тэндэ набтар шэрээнүүд табяатай. Эдеэлхэ хүнүүд газарта олбог дээрэ дабшалжа hуудаг. Мухар-Шэбэрэй совхозой хүдэлмэришэн Цыденов бидэ хоёр багаhаа hурамхи байhан зон хадаа зохидоор дабшалан hуугаадхибабди. Дабшалжа шадахагүй хүнүүдтэ, илангаяа манай эхэнэрнүүдтэ амар бэшэ. Япон эхэнэрнүүд үбдэглэжэ hуугаад эдеэлнэ. Эхэнэрнүүднай хүлөө хэхэ газараа оложо ядана. Тиин тэдэнэр хүлөө бохиилгон, үрөөhэн тохоногоороо газар тулажа, хэсылдэн хэбтээд эдеэлбэ. Тэдээндэ тиимэшье аятай байгаа гэжэ хэлэхэ аргамгүй даа. Янза бүриин япон эдеэ амасабабди. Ехэ hайнаар, амтатайгаар бэлдэнэ. Шараhан, шанаhан мяхан элбэгээр табигдана. Иимэ ресторанда нэгэ эдеэлхэдэ, костюм хүшхэрхэ мүнгэн түлэгдэдэг гэжэ мэдэхэдээ, япон эдеэе магтахаяа болишобоб Япондо мяхан айхабтар үнэтэй юм. Юрын хүдэлмэришэд мяханай үнэр абадаггүй, гансал hайндэрнүүдтэ эдидэг. Япон зоной гол эдеэн—загаhан. Тиихэдэ огородой эдеэ болон үбhэ ногоо ехээр хэрэглэдэг. Мяханай эндэ үнэтэйе гайхаhанай хэрэггүй. Би Япондо ябахадаа, бэлшээриин газар, сабшалан гэхэ мэтые оройдоо хараагүйб. Мал ажал имагтал Хоккайдо нютагта эрхилдэг юм гэнэ. Тэндэ үхэр гахай хоёрыел ганса үсхэдэг. Япондо хони баридаггүй. Тиимэhээ хониной мяха эдихэ дуратайшуул ондоо гүрэнhөө худалдажа абадаг үнэтэ мяха эдидэг. Японууд мориной мяханда дуратай, эдидэг. Эрдэмтэд болон врачнуудай тодорхойлhоной ёhoор, мориной мяханда холестерин байдаггүй, тиимэhээ зүрхэ муутай, шуhа хөөрэдэг үбшэнтэй хүнүүдэй эдихэдэ hайн юм. Японууд мориной мяха центнерэй жаран доллароор худалдажа абадаг. Яhала үнэтэйгөөр абанал даа!

Хадын ташалан орёоhон Тонейдэ гэдэг харгыгаар hөөргөө бусабабди. Энэ харгын метр бүхэнэй барилгада миллион иен гаргашалагдаhан байха юм. Энэ харгы Токиодо хүрэхэдөө, табадахи дабхарай зэргэ үндэртэ байдаг, үргэлжэлынь дүүжэн харгы болодог, гэжэ Ямагути-сан ойлгуулна.

Токио хүрэхэдэмнай, маниие баhа нэгэ үзэсхэлэн газар угтажа байба. Тэрэмнай юуб гэхэдэ, Японой нииелэл хотын эгээл гудамжа—алдарта Гинза мүн. Һүниингөө гал яларуулаад байхадаа, нээрээл үльгэр домогто хэлсэдэгтэл адли арюун hайхан гудамжа даа.

— Манай энэ Токиогой тэнгэридэ hалхигүй сагташ оройдоо одо мүшэд харагдадаггүй юм. Тэнгэриин одо мүшэдые томо томо заводуудай эhэ тортог халхалаад байдаг. Гансал энэ Гинза гудамжада Мицубисиин башниин ганжарта одо мүшэд ялалзадаг,—гэжэ Ямагути-сан хөөрэнэ.

...Үглөө үглөөниинь дүрбэн сагта бодобобди. Һонирхоhон бүлэг аяншад Токиогой загаhанай аукцион ошохо хэлсээтэй зомди.

Экскурсиимнай программаар хараалагдаагүй hэн хойнонь манда автобус үгөөгүй hэн. Бидэ ябагаар ябабабди. Аукцион хүрэтэр дүрбэ модон болохо.

Токиогой загаhанай аукцион алдар нэрэдээ хүрэмэ hонин байгаа даа. Тэрэ аукцион шэл оройтой, хоёр километр ута, хахад модо үргэн байшан соо оршоно. Бүхы иимэ ехэ байшангаар дүүрэн далайн янза бүриин загаhан жэрэгэрээр табяатай. Жэжэхэн загаhа, трепанга хэhэн хайрсагууд, хабшаахай, моллюсканууд, томо загаhанууд бетон шала дээгүүр табяатай. Тэдэ бүгэдэ хуу эмхи гуримтай, номертой. Тунец загаhанай элбэг гээшэнь! Түхэлөөрөө авиационно бомбо шэнги иимэ загаhан дүшэн килограммhaa зуун табин килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй юм. Загаhануудай гэдэhэ доторынь хуу абтанхай, тэрээруунь мүльhэн хэгдэнхэй. Эндэ загаhанай гутахагүйн тулада айхабтар ехэ мүльhэ асаржархидаг юм. Энэ ехэ байшан соо хүнэй зуурама хүйтэн. Эмхи гуримтайгаар табигдаhан жэрэгэр олон загаhануудай хоорондуур худалдаа наймаанай фирмэнүүдэй түлөөлэгшэд ябана, ехэл анхаралтайгаар загаhануудые харана, юушьеб тэмдэглэжэ абана.

Үглөөнэй зургаан час болобо. Аукцион нээгдэбэ. Ендэр дээрэ дунда зэргын наhанай нэгэ япон гаража, урдань обоорон байhан худалдаа-наймаанай фирмэнүүдэй түлөөлэгшэдые хаймадан хараад, загаhанай гү, али загаhа хэhэн хайрсагуудай номер, фирмын нэрэ, шэгнүүр болон сэнгые hөөлдэнги хоолойгоор утаар татан соносхоно. Урдань зогсожо байhан худалдан абаха фирмэнүүдэй түлөөлэгшэд абяа аниргүйгөөр ганса гү, али хоёр хургаяагүйшье, hаа, гурбан хургаяа ёдойлгоно, эрхы долёобор хоёр хургаараа түхэреэн тэмдэг харуулна. Иихэдээ худалдан абагшад сэн тааража байна гээшэ. Худалдан абагшад үрдилдэн байжа, бэе бэеынгээ урда оролсон, даб гэлдэнэ. Нюдэниинь хомхой хобдогоор ялалзана. Аукционер хойно хойноhоонь номернуудые соносхожо байна.

Бидэ загаhанай сэн дууланабди. Ямагутисанhaa ойлгоогүй юумэеэ hуража абанабди. Аукцион дээрээ үрдилдэн байжа, худалдан абагшад океан далайн баялигые нилээд үндэр сэнтэйгээр абана. Жэшээлхэдэ, нэгэ килограмм тунец манай мүнгөөр нэгэ түхэриг арбан мүнгэнhөө хоёр түхэриг гуша мүнгэн хүрэтэр дээшэ доошоо боложо байдаг! Тиихэдэ энэмнай юун болоноб, загаhан хониной мяханhaa үнэтэй болошоно бшуу.

Токиодо үнгэргэхэ hүүлшымнай үдэр сүлөө байба. Манай аяншад бултадаа город ошобо. Тэдэнэр үдэрэй Гинза гудамжаар ябаха, тэндэ дүрэеэ буулгаха гэhэн ори гансаган эрмэлзэлгэтэй hэн. Теэд яахаб даа? Гинза гудамжа гээшэмнай hүниндөө айхабтар hайханаар яларан толорон байдаг. Харин үдэртөө тиимэ балай илгарма ондоо юумэгүй, юрыншэг гудамжа ха юм. Зариман гоё hайхан хүүгэдэй нааданхайгаар суурхаhан Асакуса дуган дахлад ошоо hэн. Би нэгэ бага Гинза гудамжаар ябад гэээд, онгосодоо бусажа, каютадаа ороод, гурбан долоон хоног соо энэ орондо аяншалhан хамаг бүхыгөө дурсан, тобшолол гаргаха гэжэ шиидэбэб.

Манай Буряадай эзэлдэг газар дайдаhaa нэгэ багахан лэ газарта Японой зуун хоёр миллион хүн ажаhуудаг гэжэ би дээрэ хэлээ hэм. Энэ ушар тухай янза бүриин хөөрэлдөөн, элдэб hанал андалдалга болодог. Хүн зоной тоогой хэтэрхыгээр олошорхо ябадал гээшэ эгээн хэсүү бэрхэтэй, шиидхэхын[...]гүй асуудал болоно гэжэ олонхид тоо[...] Хүн зоной ажаhууха газар дайда тухай[...]ри хадаа Японой эзэрхэг түримхэйш[...] дайн дажар жүрөөдэхэ хүсэл эрмэлзэлэй[...] дэhэн болодог, Ази түбидэ япон сэрэгэй[...]шалхы ябуулгануудай бүхы шунахай эз[...] гэтэ хэрэгүүдэй үндэhэн болодог. Эгээ[...] политикань дэлхэйн хоёрдохи дайнай [...] Японие хохидолдо хүргөө ха юм. Ажа[...] арадай дунда hүүлэй үедэ улам ехэ[...] хүндэтэй боложо байhан Зүүнэй түрүү[...]нүүдэй түлөөлэгшэд хүн зоной тоогой д[...] ехээр нэмэжэ байhан асуудалда ямараар[...]дана хаб? Хиросимада манай хүгжэмэй[...] соо асуудал болон харюугай үдэшэ боло[...] hанаандаа оруулнаб. Тэрэ үдэшын дүүр[...] байтар, Хабаровскын нэгэ аяншан Я[...] хүн зоной тоогой олошорхо ябадал [...] энээндэ зүүнэй партиин ямараар хандад[...]хай асууба гээшэ. Хиросимада энэ уд[...] үнгэргэжэ байhан түлөөлэгшэ Ямаки-сан[...]жэ харюусаа hэн:

— Энэ хүшэр хүндэ байдалhaa гарах[...]га боломжо бии. Энэ байдалhaa гарахы[...]лада оронние дайнда бэлэдхүүлхэ полит[...] болиулха хэрэгтэй. Дай жүрөөдэхэ энэ [...]шаг ябадал гээшэ манай ороной дотооды[...]рэг бэшэ юм. Өөрынгөө хүнүүдые бу[...] түлөө үхэр буунуудые манайхин бүтээ[...]шэ. Дай жүрөөдэгшэдэй туг гээшэ ям[...] сагта ондоо гүрэндэ добтолхо гэhэн туг [...]hан юм. Бидэнэр эндэ эгээл амгалан [...] хүсэдэг правительство байhай гэжэ hана[...] Эгээл түрүүн юун хэрэгтэйб гэхэдэ, гүр[...]дэй хоорондохи харилсаан hайжарха уш[...]

Нээрээшье, Ямаки-сан тон зүйтэй [...] хэлэбэ. Бодото дээрэнь иимэ юумэн [...] гэжэ тухайлхань бэрхэтэй шэнги, гэбэшье[...] мэдэбэ, магад гүрэнүүдэй хоорондохи [...]саан hайжаржа, шадабаритан мэргэжэ[...] андалдан абалсажа, амгалан тайбан ажа[...] дэлмэриие алтан дэлхэй дээрэ урма ба[...]газар хэжэ болохошье юм аалам. Тиимэ[...] бүри hаяаршье боложо магад, хэн мэдэб[...]

Бидэнэрэй Японоор ябаhан аяншалга [...]тар hонин байгаа. Хори үлүүтэй хоно[...] мүнөөнэй Япон шэнги гүрэнэй орёо [...]далые бүхы талаhaань шэнжэлжэрхихэб [...] hанаhанай хэрэггүй юм ааб даа. Ган[...] Япон бэшэ, ямаршье гүрэние эды [...] болзор соо шэнжэлхын аргагүй.

Манай теплоход Токиоhоо мордохо [...] байнхай. Түрүүн океанаар тамараад, С[...] хоолойе гаталжа, Япон далайда оро[...] Тиигээд Владивосток хүрэхэбди. Эхэ ор[...] манаа энхэ тайбанаар угтажа байхал!

Теплоходоймнай порт эрье хоёр эрэ[...]рлан миндаhaар холбоотой. Һалхин тэд[...]даhануудые hэршэгэнүүлэн намилз[...] Эрье дээрэ олон хүнүүд маниие үдэшэ[...]раа арбагануулна. Бидэ, Буряадай [...] Токиодо байха үедөө эжэлшэн танилсаhа[...]най Ямагути-саниие хаража. ута наhа, [...] жаргал эдлэхыень үнэн зүрхэнhөө хүсэ[...]

— А-ма-гу-ти! Я-ма-гу-ти!—гэжэ манай[...] хэд хашхаралдана.

Ямагути-сан нюдэнэйнгөө нёлбоhо ар[...] Баяртай, hайн hанаата, hаруул сэдьхэлт[...]най Ямагути-сан, одо мүшэдөө ялалзу[...]гүй Токио хотын зоболон үзэhэн баса[...]

Баяртай, Токио хото, япон орон!

ХҮНДЭТЭЙГӨӨР ХҮЛЕЭНЭБДИ

1970 оной майн 9-дэ фашис Германиие илаhaар 25 жэлэй ойе бүхы совет арад баяр баясхалантайгаар тэмдэглээ бэлэй. Энэ ехэ hайндэртэ зорюулагдан, «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда илаhaар 25 жэл болобо» гэhэн хүндэлэлэй тэмдэг гаргагдаhан байна. Фронт дээрэ, партизанска отрядуудай дэргэдэ жагсажа, фашис Германиин, империалис Японой булимтагашадай урдаhaa эрэлхэгээр тэмсэhэн сэрэгшэдтэ энэ хүндэтэ тэмдэгүүд барюулагдана.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаhан сэрэгшэд Буряад оронойнмай промышленна предприятинуудта, совхоз, колхозуудта олоор хүдэлнэ. Тэдэнэй олонхид энэ тэмдэгүүдые абаhан. Пенсидэ гараhан гү, али ямар нэгэ үбшэндэ дайрагдаhан сэрэгшэд райвоенкомадуудтай холбоо барисаагаа таhалhан байха юм.

Энээн дээрэhээ гэр байрын захиргаанай хүдэлмэрилэгшэд, ветерануудай советүүд, хүн бүхэн дайнда хабаадаhан сэрэгшэдые элирүүлжэ, хүндэтэ тэмдэгүүдые барюулха хэрэгтэнь военкомадуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ туhалха аабза гэжэ найдагдана.

Энэ тэмдэгтэй хамта «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда илаhaар 20 жэл», «СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэл» гэhэн медальнууд барюулагдаха.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаhан, мүн лэ мүнөө амгалан сагта үнэн сэхээр алба хэжэ, орден, медальда хүртэhэн сэрэгшэдтэ эдэ медальнууд үгтэхэ юм. Дайнай үелэ хүндөөр шархатажа, запаста гараhан зарим сэрэгшэд «Германиие илаhанай түлөө», «Японие илаhанай түлөө» гэhэн медальнуудые абангүй үлэhэн юм. Тэдэнэртэ эдэ хайра шагналнууд барюулагдаха байна. Военкомадта ерэхэдээ военнэ билетээ гү, али сэрэгэй уялгаhaa сүлөөлhэн үнэмшэлгэ абалсаха шухала.

Улаан-Үдын горсоведэй гаргаhан шиидхэбэриин ёhoор, бүхы райвоенкомадууд понедельник, вторник бүхэндэ үдэрэй 11 сагhaa үдэшын 8 саг болотор хүдэлнэ, 3 сагhaa 4 саг болотор забhарлана. Райвоенкомадуудай иимэ сагта хүдэлхэдэ ажалшадта ехэ зохид юм. Тэдэнэр ажалhaa hэатахагүй. Дуратай сагтаа ерэжэ, медаль болон Хүндэлэлэй тэмдэгүүдые абаха байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаhан баатар сэрэгшэдые хүндэтэйгөөр хүлеэнэбди.

Н. СТЕПАНОВ,
Улаан-Үдын Железнодорожно райвоенкомадай хүдэлмэрилэгшэ.

ХИЛЫН Саанаhаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

Һаналаа нэгэдэлэй оршон байдалда

САНТЬЯГО. (ТАСС). Кубын компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастрын Чилидэ айлшалжа байhан ушарта ороной олониитэ онсо анхарал хандуулна. Энэ шухала удха шанартай айлшалалга тухай Чилиин хэблэл, радио ба телевидени олон тоото материалнуудые тунхаглана, дамжуулна. Фидель Кастрын хэлэhэн үгэнүүдэй, мэдүүлгэнүүдэй хани халуун мэдэрэлээр баримталагдаhан ушарые шэнжэлэгшэд онсолон тэмдэглэнэ. «Кубын арад Чилиин арадтай hаналаа нэгэдэжэ байна» гэhэн үгэнүүдыень илангаяа онсолно.

Онсо резолюци hайшаагдаба

ЛОНДОН. (ТАСС). Великобританиин Компартиин XXXII съездын делегадууд Хойто Ирландидахи байдал тухай онсо резолюциие нэгэн hаналтайгаар hайшааба. Хойто-ирландиинхидые сүүдгүйгөөр, мүрдэлгэгүйгөөр барижа тушаадаг ба түрмэдэ хаадаг, хаалтада байгшадта хэрзэгы шэрүүнээр хандадаг, сохидог наншадаг ябадалнуудые Англиин коммунистнууд эрид буруушаана.

Хойто Ирландида юнионис ёho гурим үлөөхын тула, эрхэ сүлөөгүй байдал мүрдэлгэ хюдалга ба газаашалга буруушааhан тэмсэл дарахын тула Англиин сэрэгүүд хэрэглэгдэнэ гэжэ резолюци дотор хэлэгдэнэ.

Хойто Ирландида политическэ хэрэгээр хаагдаhан бүхы хүнүүдые дары сүлөөлхэ, Хойто Ирландиин городуудтахи хүдэлмэришэдэй районуудhaa английска сэрэгүүдые дары гаргаха, Хойто-Ирландиин бүхы хүн зоной тэгшэ эрхэ тухай хуули гаргаха, адли тэнсүү түлөөлэлгын үндэhөөр парламентын hунгалта үнгэргэхэ эрилтэ тус съезд табиба.

Дайнда дурагүйшүүлые мүрдэhөөр

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вьетнамда боложо байгаа зэбсэгтэ эзэмдэлгын хэрэгтэ дурагүйшүүлые мүрдэлгын кампани США-да үргэлжэлhөөр. «Рэнд» гэжэ корпорациин президент Генгри Роуэн энэ удаа мүрдэгшэдэй ээлжээтэ олзонь болобо. Засагаархидай хашалтаhaa уламжалан, тэрэ корпорациин президентын тушаалhaa гараха болобо. Юуб гэхэдэ, «Рэнд корпорейшин» компаниин зарим хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо Д. Эллсберг, Вьетнамда боложо байгаа дайн тухай Пентагоной нюуса элидхэлые хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ дамжуулан үгөө юм. Энэ ушараар дашарамдуулан Пентагон, США-гай правительство мүрдэхы хэмжээнүүдые абажа байнхай. Роуэн гэгшэ Д. Эллсбергын хани нүхэр байhан юм. Мүнөө Д. Эллсберг США-гай сүүдэй зүгhөө мүрдэгдэжэ байна. Энэ хүн нюуса элидхэлые хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ дамжуулан үгэлгэдэ сэхэ хабаатай юм.

Фашизмын hэргэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэнэ

РИМ. (ТАСС). Италиин Турин, Флоренция, Болонья, Катандзаро, Козенца болон бусад хотонуудта фашизмда эсэргүү хүдэлөөн болобо. Италиин партизануудай национальна ассоциациин, Италиин компартиин, Италиин соцпартиин, Италиин пролетарска нэгэдэлэй социалис партиин, профсоюзна болон демократическа олониитын эмхинүүдэй уряалаар эдэ хотонуудай үйлсэ, талмайнуудта олон зуу мянган хүдэлмэришэд, таряашад залуушуулай түлөөлэгшэд, hурагшад гаража, орон дотор фашизмые hэргээлгэтэй эрид тэмсэхээр бэлэн байhанаа харуулба.

Турин хотын үйлсэнүүдтэ 30 мянган хүнhөө бүридэhэн колоннонууд жагсажа. Италиин демократическа ёhоной замаар хүгжэхын түлөө тэмсэлдэ хүсэ шадалаа элсүүлхээр бэлэн байhанаа мэдүүлээ.

ИНДИРА ГАНДИИН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ДЕЛИ. (ТАСС). «Манай орон эб найрамдал, эрхэ сүлөө болон үнэн зүб хэрэг тээшэ эрмэлзэдэгээрээ мэдээжэ болонхой», — гээд Индиин парламентын үбэлэй сессиин нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, премьер-министр Индира Ганди мэдүүлээ.

Индостанай хахад арал дээрэ тохёолдоhон шахардуу байдал дээрэ тогтохо зуураа, Индиин правительство оронойнгоо эрхэ сүлөөе, газар нютагайнь бүрин бүтэниие хамгаалхаар бэлэн гэжэ Индира Ганди тэмдэглээ. Зүүн Пакистанай асуудалай гуримшуулагдаагүй сагта Инди өөрынгөө сэрэгүүдые Индо-Пакистанай хилэ дээрэhээ зайлуулха аргагүй гэжэ премьер-министр хэлэбэ. Зүүн Пакистандахи байдал манай ороной аюулгүйн хэрэгтэ гайтай түгшүүрил ушаруулаад байна гэжэ Индира Ганди зааба.

Зүүн Пакистанда тохёолдоhон байдалые политическэ талаарнь гуримшуулхын тула Пакистанай правительство ба Зүүн Пакистанай арад зоной хуулита ёhoор hунгаhан хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо хоорэлдөө хэхэ шухала. Тиихэдээ Зүүн Пакистанай арад зоной хуулита хүсэл, эрмэлзэлнүүдые харааhaa алдажа болохогүй гэжэ Индира Ганди онсолон тэмдэглээ. Пакистанай арадай лига гэжэ партиин удамарша Муджибур Рахман гэгшые түрмэhөө сүлөөлхэ тон шухала гэжэ премьер-министр онсолоо.

Зүүн Пакистанhaa хашагдан тэрьелhэн хэдэн миллион хүн зоной байра байдал Индостанай хахад арал дээрэхи эб найрамдалай хэрэгтэ аюул ушаруулаа гээд Индира Ганди заагаа. Энэ орёо асуудал гуримшуулхын зорилгоор тэдэниие Эхэ орондонь аюулгүйгөөр бусааха, энэ бүхы хэрэгэй политическэ шалтагааниие зүб тээшэнь шиидхэхэ шухала.

ГДР-тэхи hунгалтын зарим дүнгүүд

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй арадай палатада болон окружной арадай түлөөлэлгэтэ эмхинүүдтэ болоhон hунгалтын зарим дүнгүүд ноябриин 14-нэй үдэшэлэн мэдээсэгдээ. Һунгалтада дүн хамта 11.227.449 хүн гэхэ гү, али бүридэлдэ абтаhан hунгагшадай 98,48 процент хабаадаа. Национальна фронтын кандидадуудай түлөө 11.207.235 хүн дуугаа үгөө.

Дж. НЕРУГЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ ШАНГУУД БАРЮУЛАГДАБА

ДЕЛИ. (ТАСС). Дж. Неругэй нэрэмжэтэ 1971 оной уласхооронодын шангуудые барюулалгын ёhoлол дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Инди СССР хоёрой хани барисаан хадаа ондо ондоо социальна байгуулалтатай ба заншалтай хоёр гүрэнэй хоорондо байгуулагдаhан харилсаанай ёhотой жэшээ болоно гээд Индиин президент В. В. Гири мэдүүлээ. СССР Инди хоёрой арадуудай хани барисаа бэхижүүлэн хүгжөөхэ хэрэгтэ энэ гайхамшагта ажал ябуулагшын оруулhан асари ехэ хубита «Совьет лэнд» журналай тогтооhон Дж. Неругэй нэрэмжэтэ шан олголго мүн болоно гэжэ В. В. Гири онсолон тэмдэглээ.

Энэ ёhолол дээрэ үгэ хэлэhэн СССР-hээ Индидэ байдаг элшэн сайд И. М. Пегов шанда хүртэhэн лауреадуудые халуунаар амаршалжа, уралан зохёохы ажалдаа шэнэ амжалта туйлахыень хүсөө.

Энэдхэг болон совет арадуудай хоорондохи хани барисаае, үгээ ойлголсолгые хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо габьяатай байhан Индиин болон СССР-эй наука, литература ба искусствын ажал ябуулагшадта Дж. Неругэй нэрэмжэтэ шан жэл бүри олгогдодог юм. Советскэ Союз тухай ном бэшэhэн, тэрэшэлэн Индиин арадуудай хэлэнүүд дээрэ ород, совет литературын эрхим hайн зохёолнуудые оршуулhан ажал ябуулагшадта Дж. Неругэй нэрэмжэтэ шан мүнөө жэл Индиин президент В. В. Гири барюулаа. Шанда хүртэгшэд хахад hарын туршада Советскэ Союз дотор айлшалха арга боломжо олодог юм.

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. «Индохитадай фронтнуудта» гэhэн выставкэ hаяхан Ханойдо нээгдээ. Эндэ табигдаhан олон материалнууд США-гай хархис этэгээдүүдэй Вьетнамда, Индохитадта хэжэ байhан эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае элиршэлнэ. Сэрэгэй техникын шэнэ зүйлнүүд эндэ табигдажа харуулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вьетнамай патриодуудай буудажа унагааhан американска вертолет.

ТАСС-ай фотохронико.

Газ хэрэглэнэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Хойто Ирландиин гол хотонууд болохо Белфаст ба Лондондерридэ Англиин солдадууд эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ байгаа хүн зондо дахяад ноябриин 14-нэй үдэр добтолоо. Бэеэ хамгаалха зорилготойгоор бэхилэлтэнүүдые хээд, саанань хороhон католик үзэлтэнэй нэгэ районой хүн зондо эсэргүүгээр тэдэнэр нюдэнэй нёлбоhо гаргадаг «си-эс» гэжэ газ хэрэглээ. Солдадууд бэхилэлтэнүүдыень бутара татаха hэдэлгэ хээ. Гэбэшье тэрэнэй саана хороhон зон урдаhaань шулуугаар шэдэжэ угтаа. Лондондерриин Богсайд гэжэ католик үзэлтэнэй районой хүн зондоо эсэргүүгээр Англиин сэрэгүүд резинэ hомо ба газ хэрэглээ.

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хуудаhанда: Респ[...]канска хүндэлэлэй самбар. В. [...]дармаевай «Үгэдөө хүрэгшэд[...]hэн статья. «Правда Бурятии[...]зетын хүдэлмэрилэгшэдэй [...] шалгалта. ТАСС-ай hүүлэй [...]сэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Сэ[...] шиидхэбэреэр»—В. Галсановай [...]тья. Түрэл орон доторнай. Т[...]таhаг.

Гурбадахи хуудаhанда: [...] саанаhaa. АПН-эй материалну[...]

Дүрбэдэхи хуудаhанда: [...] асарhан хатар наадан»—О. [...]вой статья. Редакцида ерэhэн [...]гүүдhээ. Г. Бельскаягай [...] фүдтэй хөөрэлдөөн» гэhэн [...] Соносхол.

Энхир кран

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ[НА]: 18.00 — hурагшадта зорю[...]даhан фильм-концерт. 18.3[0] үхибүүдтэ зорюулагдаhан [...] фильмнүүд. 19.00 — телеп[...]ма.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 19.30 — кинопанорама.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУ[ЛНА]: 21.00 — хүдөө ажахын т[...] шүүлдэ зорюулагдаhан дам[...]га. 21.40 — концерт.

МОСКВА ХАРУУЛНА: [...] — «Олон миллион арадуудай[...] нийскэ университет» гэhэн[...] жуулга. 22.55 — «Терем-тере[...]» гэhэн үльгэр.

Сагай ушар

Мүнөөдэр Буряад ороной [...] хэр дээрэ үүлэтэйшэг [...] Прибайкалиин хойто захаар[...]то аймагуудаар багашаг [...] орохо. Секундын 5—10 мет[р] сэтэйгөөр баруун-хойноhоо [...] хилха. Үдэртөө 2 градус х[...]hөө 3 градус хүрэтэр д[...] хойто аймагуудаар 1—6 [...] хүйтэн байха. Һүниндөө [...] Үдэ хотодо 9—11 градус х[...] үдэртөө 0 градус байхаар [...]дэнэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[ЕВ]

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54[...] приёмная — 54-93. зам. редактора — 68-08, зам. редактора [—] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—66.7[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-[...] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности [и] строительства—61-35, советского строительства и быта—69-5[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, и[н]формации—34-05, общественная приёмная—56-62, машин[ное] бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-04598. Заказ № 111[...]